

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน กรณีศึกษา ป่าผลิตดงสีทวน
บ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

The Participation of People in the Sustainable Production Forest Management Case Study
of Dong Sithouane Production Forest at Naxeuk and Nahuayrai Village, Thapangthong
District, Savannakhet Province, Lao P.D.R

นามผู้วิจัย นายชันชัย ชัยวงษ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ประเดิม น้ำใจ, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑล จำริญพุกภัย, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์พิชัย ทองดีเลิศ, ค.ศ.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน กรณีศึกษา ป่าผลิตดงสีทวน
บ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

The Participation of People in the Sustainable Production Forest Management Case Study
of Dong Sithouane Production Forest at Naxeuak and Nahuayrai Village,
Thapangthong District, Savannakhet Province, Lao P.D.R

โดย

นายชันชัย ชัยวงษ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. 2553

ขันชัย ชัยวงษ์ 2553: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน กรณีศึกษา
ป่าผลิตดงสีทวน บ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์ประเดิม งามใจ, Ph.D. 116 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน ปัจจัยพื้นฐาน
ทางเศรษฐกิจของประชาชน ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ระดับการมีส่วน
ร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างจำ
นวน 130 คน ที่ดำรงชีวิตอยู่ในเขตป่าผลิตดงสีทวน การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล
ทางสถิติที่ใช้ ได้แก่ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติไคสแควร์ (Chi-
square)

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.2 เป็นเพศชาย ร้อยละ 46.9 เป็นผู้มีอายุ
มากกว่า 39 ปี ร้อยละ 76.2 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 100.0 มีอาชีพหลักทำการเกษตร
ร้อยละ 34.6 มีรายได้มากกว่า 26,000 บาทต่อปี ร้อยละ 34.6 มีรายจ่ายมากกว่า 8,500 บาทต่อปี ร้อยละ
24.6 มีประสบการณ์ 1-3ปี ร้อยละ 43.1 ได้รับฟังการเผยแพร่เกี่ยวกับวิธีการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนจาก
คณะทีมงานป่าไม้บ้าน ร้อยละ 100.0 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่รัฐแต่ันานๆ ครั้ง

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 1.76 มีส่วน
ร่วมในการวางแผนจัดการป่าผลิต อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.73 มีส่วนร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับ
ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.48 มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ย 1.74 มีส่วนร่วมใน
การประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชา
ชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนในด้านการวางแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า
ประสบการณ์ การได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิต การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลายมือชื่อผู้ผลิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Khanxay Xayavong 2010: The Participation of People in the Sustainable Production Forest Management Case Study of Dong Sithouane Production Forest at Naxeuk and Nahuayrai Village, Thapangthong District, Savannakhet Province, Lao P.D.R. Master of Science (Agricultural Extension), Major Field: Agricultural Extension, Department of Agricultural Extension and Communication. Thesis Advisor: Associate Professor Praderm Chumjai, Ph.D. 116 pages.

The purposes of the study were to investigate the personal factor, economic factor and knowledge extension concerning sustainable management of production forest; and find out people participation in sustainable production forest management, their obstacles and suggestions. The 130 people living in Dongsithouane production forest Area were the sample of the study. The interview schedule was the instrument of the study. The frequency count percentage, mean, standard deviation and Chi-square test were used as the statistical analysis.

The result of the study revealed that majority of the respondents were male (99.2%), older than 39 years of age (46.9%), completed primary education (76.2%), farmer as profession (100.0%), income more than 26,000 baht/year (34.6%) expenses more than 8,500 baht/year (34.6%), experiences in forest 1-3 year (43.1%), has received the sustainable management of production forest information from House Forestry Organization (100.0%) and has seldom received information from government official.

The degree of people participation of sustainable production forest management found that the production forest management participation was the moderate degree with average 1.76 ; the decision participation was the moderate degree with average 1.73 ; the beneficial participation was the high degree with average 2.48 and the evaluation participation was the moderate degree with average 1.74.

The hypothesis testing found that the education of the sample related to participation of people in the sustainable production forest management concerning the planning at 0.05 level of statistical significance. Also, the experiences of knowledge in production forest management concerning the information receiver related to people participation of sustainable production forest management at 0.05 level of statistical significance.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขจาก รศ. ประเดิม น่าใจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผศ. มณฑล จำริญพฤกษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ทำงาน โครงการป่าผลิตส่วนกลางและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ทำงานโครงการป่าผลิต เมืองท่าปางทองพร้อมด้วยประชาชนทุกคนที่ให้คำแนะนำอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ นิสิตปริญญาโท สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร ที่คอยให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาที่ดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ครอบครัวของข้าพเจ้าที่คอยให้กำลังใจเสมอมาและมอบแด่องค์กรร่วมมือ ไทย-ลาว Thailand International Development Cooperation Agency (TICA) ที่สนับสนุนทุนการศึกษามาเป็นอย่างดีตลอดจนสำเร็จการศึกษา และขอมอบแด่คณะกรรมการจัดตั้งรัฐที่ข้าพเจ้าสังกัดอยู่ ซึ่งให้โอกาสแก่ข้าพเจ้าได้มาศึกษา เรียนรู้วิชาการต่างๆ โดยเฉพาะสิ่งที่ยังขาดไม่ได้ต้องขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตลาวประจำ Bangkok แห่งราชอาณาจักรไทย ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาในหลายด้านและขอขอบคุณประชาชนบ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ พร้อมทั้งญาติ เพื่อนๆ เจ้าหน้าที่พนักงาน และคณาจารย์ทุกท่านที่คอยสั่งสอนให้ความรู้ คำแนะนำและเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

ขันชัย ชัยวงษ์

มีนาคม 2553

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	10
แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน	10
แนวคิดการจัดทำแผนการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม	20
แนวคิดการสร้างกระบวนการเรียนรู้	22
แนวคิดการจัดการทรัพยากรตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน	25
นโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับป่าไม้ถึงปี 2563 ของ สปป.ลาว	32
แนวคิดการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนใน สปป.ลาว	39
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
สมมติฐานการวิจัย	51
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	53
กรอบแนวคิดในการวิจัย	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากร	55
กลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การทดสอบเครื่องมือ	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	61
ผลการวิจัย	61
ตอน 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	62
ตอน 2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	63
ตอน 3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน	64
ตอน 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน	67
ตอน 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน	72
ตอน 6 การทดสอบสมมติฐาน	73
ข้อวิจารณ์	90
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	92
สรุปผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะ	96
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	99
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ก แผนที่แสดงเขตป่าผลิตดงสีทวน	105
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	108
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	116

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ป่าผลิตแห่งชาติ 8 แห่ง	42
2	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างรวมตามหมู่บ้าน โดยเฉพาะ 2 บ้าน ที่อาศัยอยู่ในป่าผลิตดงสีทวน จำแนกรายหมู่บ้าน	57
3	จำนวนและร้อยละของประชาชนที่ศึกษาจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา	62
4	จำนวนและร้อยละของประชาชนที่ศึกษาจำแนกตาม อาชีพหลัก รายได้ รายจ่าย และประสบการณ์	64
5	จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามระดับการได้รับความรู้	65
6	จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามความถี่การรับข้อมูลข่าวสาร	66
7	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน	68
8	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ	69
9	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์	70
10	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน	71
11	จำนวนและร้อยละของปัญหา	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ กับการมีส่วนร่วมในการจัดการ ป่าผลิตแบบยั่งยืน	74
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการศึกษา กับการมีส่วนร่วมในการ จัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน	76
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง รายได้ กับการมีส่วนร่วมในการจัดการ ป่าผลิตแบบยั่งยืน	79
15	ความสัมพันธ์ระหว่าง รายจ่าย กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต แบบยั่งยืน	81
16	ความสัมพันธ์ระหว่าง ประสบการณ์ กับการมีส่วนร่วมในการจัดการ ป่าผลิตแบบยั่งยืน	83
17	ความสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิต กับการมีส่วนร่วม	85
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสารในการจัดการป่าผลิต แบบยั่งยืน กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน	88

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม	20
2	แสดงระดับการเรียนรู้กับการมีส่วนร่วม	24
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย	54
ภาพผนวกที่		
1	แผนที่แสดงเขตย่อยป่าผลิต โนนจ่านคงสีทวน	106
2	แผนที่แสดงเขตป่าผลิตดงสีทวน เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว	107

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรธรรมชาติประกอบด้วย ดิน น้ำ ป่าไม้ และแร่ธาตุต่างๆ เป็นทรัพยากรที่มีความสัมพันธ์กันไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เหมือนอินทรีย์ในร่างกายถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปจะทำให้เกิดผลกระทบต่อเนื้อเยื่ออื่นๆ ด้วย หรือทำให้เกิดภาวะขาดความสมดุลทางธรรมชาติขึ้น

สมัยก่อนนั้นมนุษย์มีความสัมพันธ์กับป่าไม้อย่างใกล้ชิดเป็นระยะเวลายาวนาน ป่าไม้เป็นแหล่งที่มาของปัจจัย 4 (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) ซึ่งนับว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตมาตลอดและอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์มานานับการไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อม ประโยชน์ทางตรง ได้แก่ พืชพันธุ์ไม้ในป่ามีหลากหลายชนิดและพืชสมุนไพรต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ ประโยชน์ทางอ้อม ได้แก่ ป่าไม้ช่วยควบคุมความสมดุลของระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมให้เกิดความสมดุล นอกจากนี้ป่าไม้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้อีกมากมาย ในปัจจุบันนี้การพัฒนาของประเทศได้ทำให้การใช้ประโยชน์จากป่าไม้เปลี่ยนแปลงไปจากสมัยก่อน นอกจากการดำรงชีพแล้ว ป่าไม้ยังเป็นที่มาของรายได้มหาศาลเนื่องจากไม้เป็นทรัพยากรที่มีมูลค่าสูงแต่อย่างใดก็ตามได้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้มาเป็นพื้นที่ใช้สำหรับการเพาะปลูก เพื่อนำมาซึ่งรายได้ที่เป็นตัวเงินสำหรับซื้อสินค้าซึ่งเดิมสามารถหาได้จากป่าไม้ โดยเฉพาะคนที่อาศัยในบริเวณใกล้ป่าไม้ (จาริต ดิงศภัทย์, 2531)

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีพื้นที่ 23,680,000 เฮกตาร์ (148 ล้านไร่) ไร่ละ 80 เป็นเขตภูเขา มีพลเมืองในปัจจุบันประมาณ 6.5 ล้านคน เฉลี่ยแล้วความหนาแน่น 23 คน/ตารางกิโลเมตร (600 ไร่) อัตราการเกิด ไร่ละ 3 ต่อปี มีประชาชนส่วนมาก ไร่ละ 90 เป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ชนบท ในปี 2483 อัตราการครอบคลุมของพื้นที่ป่าไม้ถึง 17 ล้านเฮกตาร์ (106.25 ล้านไร่) หรือเท่ากับ ไร่ละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ต่อมาในปี 2523 จากการสำรวจจากภาพถ่ายทางอากาศและดาวเทียมแสดงให้เห็นว่า พื้นที่ป่าไม้ยังเหลือเพียง 11.2 ล้านเฮกตาร์ (70 ล้านไร่) หรือเท่ากับไร่ละ 47 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ และในปี 2532 พบว่าพื้นที่ป่าไม้ได้ลดลงเหลือเพียง 9,724,700 เฮกตาร์ (60,779,375 ไร่) หรือไร่ละ 41.0 ของพื้นที่

ทั้งหมดของประเทศ จากเหตุการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าบรรดาสาเหตุที่มีผลก่อให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ ได้แก่ การบุกรุกทำลายป่าไม้เพื่อการเกษตรการแผ้วถางป่าทำไร่แบบเคลื่อนที่ (ทำไร่เลื่อนลอย) ไฟป่า การทำไม้ที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย การพัฒนาก่อสร้างบริการต่างๆ และการทำไม้เพื่อการค้าเป็นต้น (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2548)

จากการศึกษาปัจจัยหลักสำคัญที่ส่งผลให้เกิดสาเหตุการลดลงของป่าไม้ หรือการทำลายป่า มี 4 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง นโยบายของรัฐประกอบด้วยนโยบายป่าไม้แห่งชาติ นโยบายที่ดิน นโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นโยบายส่งเสริมการส่งออกสินค้าไม้และการเพิ่มผลผลิตทางเกษตร นโยบายการพัฒนาชนบทและนโยบายอื่นๆ ถึงแม้จะไม่ใช่สาเหตุโดยตรงของการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ แต่บางส่วนของนโยบายขาดความชัดเจนมีช่องว่าง และกระบวนการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติไม่ประสานสอดคล้องและต่อเนื่องกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประการที่สอง ความต้องการที่ดินในเชิงพาณิชย์ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติปัจจุบันถึงปี 2563 เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเพิ่มความเสมอภาคของรายได้ การยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของราษฎรในชนบท เพื่อแก้ไขความยากจนของประชาชนและการทำให้เกิดความต้องการการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร เพื่อผลิตสินค้าส่งออก เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งธุรกิจการสัมปทานที่ดิน เพื่อสร้างที่พักผ่อนและการปลูกไม้อุตสาหกรรมซึ่งทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น ผลจากสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจูงใจให้มีการบุกรุกทำลายป่าไม้มากขึ้น ประการที่สาม ความต้องการไม้เพื่อใช้สอยและเพื่ออุตสาหกรรมไม้ เนื่องจากรัฐบาลยกเลิกการให้สัมปทานป่าไม้ในประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จึงไม่มีไม้ตอบสนองต่ออุตสาหกรรมไม้บางประเภทอย่างเพียงพอและต่อเนื่องจะเห็นได้จากการนำไม้ท่อนและไม้แปรรูปนอกประเทศ (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2541) จะเห็นได้ว่ามูลค่าของไม้สูงขึ้นเป็นเหตุจูงใจให้ชาวบ้านลักลอบตัดไม้อย่างผิดกฎหมายในพื้นที่อนุรักษ์ป่าของรัฐบาล และประการสุดท้าย คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรในปี พ.ศ. 2548 ประเทศลาวมีประชากรทั่วประเทศรวมประมาณ 6,500,000 คน (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง, 2542) และประมาณกันว่ามีประชากร 2 ล้านกว่าคน ที่ครอบครองและอาศัยอยู่ในชนบท พื้นที่ป่าสงวนและป่าธรรมชาติ (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2541) โดยประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนดำรงชีวิตอยู่โดยการพึ่งพาการเกษตรกรรมธรรมชาติและผลผลิตจากป่าการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้อง จึงทำให้เกิดการลักลอบบุกรุกทำลายป่า การทำไร่แบบเลื่อนลอย และเผาป่าเพื่อครอบครองที่ดินสำหรับการตั้งถิ่นฐานและเพื่อการเกษตรกรรม รวมทั้งลักลอบตัดไม้ เก็บหาของป่าและล่าสัตว์ป่าเพื่อการยังชีพ และเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2548)

เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาป่าไม้ไม่ให้ถูกทำลายมากเกินไปกว่านี้ รัฐบาลได้ออกคำสั่งเลขที่ 164/นย ว่าด้วยการสร้างป่าสงวนแห่งชาติในทั่วประเทศจำนวน 20 แห่ง เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2536 ต่อมารัฐบาลได้ออกกฎหมายป่าไม้ เมื่อวันที่ 11 เดือนตุลาคม 2539 นอกจากนี้รัฐยังได้ออกคำสั่งเลขที่ 59/นย ว่าด้วยการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2545 (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2543) เพื่อให้นโยบายของรัฐบาลที่กล่าวมานั้นเกิดผล กระทรวงกลาโหมและป่าไม้ กรมป่าไม้ ร่วมกับเกษตรป่าไม้แขวงในทั่วประเทศได้มีการวางแผนการจัดการป่าไม้ในหลายรูปแบบเพื่อขยายพื้นที่ป่าไม้ในทั่วประเทศให้ได้ถึงร้อยละ 70 ในปี 2563 คือ การเพิ่มบทบาทของรัฐในการตรวจสอบและออกระเบียบการควบคุมการตัดไม้และการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากป่า ความพยายามเพื่อลดการทำลายป่าไม้และก้าวไปสู่การหยุดยั้งการทำไร่แบบเคลื่อนที่ (ทำไร่เลื่อนลอย) เปลี่ยนมาทำการผลิตที่ถาวร ยึดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มประชาชนเพื่อชักชวนชาวบ้านเข้ามารับผิดชอบในการจัดการป่าไม้ที่มีอยู่ในเขตพื้นที่บ้านของตนเองมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลที่ได้รับจากกิจกรรมและมีการมอบดินมอบป่าไม้ให้ประชาชนเพื่อพัฒนาเกษตรป่าไม้ มีวิธีเพื่อชักชวนและสร้างโอกาสให้องค์กรเอกชน องค์กรต่างๆ มามีส่วนร่วมในการจัดการป่าและสร้างสวนปลูกไม้ชนิดที่เป็นเศรษฐกิจโตเร็ว (ยุทธศาสตร์ป่าไม้ ถึงปี 2563 ของสปป.ลาว, 2548)

แขวงสะหวันเขต มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 2,177,400 เฮกตาร์ (13,608,750 ไร่) อัตราการครอบคลุมพื้นที่ป่าไม้ ประมาณ 1,895,514 เฮกตาร์ (11,846,962.5 ไร่) ในนั้นมีป่าสงวนแห่งชาติ 2 แห่ง รวมพื้นที่ 320,924 เฮกตาร์ (2,005,775 ไร่) และป่าสงวนของแขวงมี 101,896 เฮกตาร์ (636,850 ไร่) ป่าผลิต 2 แห่งรวมพื้นที่ 1,265,937 เฮกตาร์ (7,912,106.25 ไร่) แขวงสะหวันเขตโดยแบ่งออกเป็น 3 เขต คือ เขตพื้นที่ราบริมโขง มีจำนวน 351,600 เฮกตาร์ (2,197,500 ไร่) เขตพื้นที่ราบกลางเทศบาลแขวงมีจำนวน 630,300 เฮกตาร์ (3,939,375 ไร่) และเขตพื้นที่สูง (ภูดอย) มีจำนวน 1,195,500 เฮกตาร์ (7,471,875 ไร่) แขวงสะหวันเขต มีจำนวน 15 เมือง (อำเภอ) 168 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนครัวเรือน 131,216 ครัวเรือนและมีประชากรทั้งหมด 857,581 คน เฉลี่ยแล้วความหนาแน่น 37 คน/ตารางกิโลเมตร (625 ไร่) ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2548)

เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต มีพื้นที่ทั้งหมด 201,349 เฮกตาร์ (1,258,431.25 ไร่) อัตราการครอบคลุมของพื้นที่ป่าไม้ 150,833 เฮกตาร์ (942,706.25 ไร่) มีพื้นที่ป่าผลิตดงสีทวนรวมถึง 16,936.4 เฮกตาร์ (105,852.5 ไร่) เฉพาะป่าผลิตดงสีทวนที่อยู่ในเขตคุ้มครองของเมืองท่าปางทอง มีพื้นที่ 12,185.3 เฮกตาร์ หรือ (76,158.125 ไร่) แต่สำหรับเขตคุ้มครองย่อย โนนจ่าน เป็นเขตคุ้มครองหนึ่งที่ขึ้นกับเมืองท่าปางทอง ซึ่งอยู่ในเขตป่าผลิตดงสีทวน รวมเอา 6 หมู่บ้านคือ บ้านนา

เข็อก บ้านนาห้วยไร่ บ้านแก้งปิง บ้านนาโพ บ้านนาสะโนและบ้านหนองสะพัง มีพื้นที่ทั้งหมด 13,988.8 เฮกตาร์ หรือ (87,430ไร่) มีพื้นที่ป่าผลิตมีถึง 2,089.9 เฮกตาร์ หรือ (13,061.875 ไร่)

ในแนวทางการจัดการป่าผลิตคงสีทวนนี้ ได้นำเอาแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน มาใช้ในการจัดการ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงนโยบายการทำงานด้านกฎหมายและระบบส่งเสริมอื่นๆ
2. เพื่อขยายการคุ้มครองหรือการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขอบเขตทั่วประเทศ
3. เพื่อนำเอาเขตพื้นที่ป่าผลิต ที่เป็นภูมิรสิทธีทั้งหมดเข้าสู่ระบบการจัดการป่าไม้แบบ ยั่งยืนและมีมีส่วนร่วมของประชาชน
4. ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยรายรับที่ได้รับจากการจัดการป่าแบบยั่งยืนและ มีมีส่วนร่วมของประชาชน

กระทรวงกลสิกรรมและป่าไม้ (2545) ยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็นยุทธศาสตร์ในการวางแผน และการจัดการป่า โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและอนุรักษ์ ป่าไม้ด้วยความตื่นตัวสมัครใจ การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนในพื้นที่ดังกล่าว มีความ จำเป็นและสำคัญกับประชาชนในชนบทภาคเกษตร ควรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าไม้มาก ยิ่งขึ้นเพื่อแก้ไขการเปลี่ยนแปลงสภาพป่าที่สูญเสียและเสื่อมโทรมให้กลับคืนเป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์ ดังเดิม ในขณะนี้มีการเพิ่มรายรับและสร้างโอกาสให้ประชาชนมีงานทำการดำรงชีวิตของ ประชาชนมีเศรษฐกิจดีขึ้นและแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการดำเนินงานการจัดการป่าไม้แบบ ยั่งยืนและมีมีส่วนร่วมของประชาชนในป่าผลิตคงสีทวน เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากสภาพที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ที่ผ่านมายังไม่ได้มีการศึกษาวิจัยหรือมีการประเมิน เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน เพื่อจะทราบถึงข้อเท็จจริง ที่เกิดขึ้น ในป่าผลิตคงสีทวนในทัศนะของผู้ศึกษาครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญในการศึกษาถึงกิจกรรม และวิธีการจัดการป่าผลิตคงสีทวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตคงสีทวน

แบบยั่งยืน ปัญหาอุปสรรคของประชาชนในการจัดการป่าผลิตดงสีทวนแบบยั่งยืน ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะสามารถนำไปปรับปรุงขั้นตอนและการดำเนินการวางแผนการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับประเทศคือระดับท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในกรณีนี้ผู้ศึกษามีความเชื่อมั่นว่า ถ้าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าวแล้วปัญหาการเสื่อมโทรมของระบบนิเวศวิทยา ผลผลิตป่าไม้และความหลากหลายทางด้านชีวภาพนาพันธุ์จะได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริงและยั่งยืนได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของประชาชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ของประชาชน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน
4. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนกับปัญหาอุปสรรคของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน
6. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินงานวางแผนและการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนให้แก่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่โครงการและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ป่าผลิตอื่นๆ ที่จะถูกสร้างขึ้นในอนาคตเพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกื้อกูลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น

2. ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะช่วยให้เจ้าหน้าที่โครงการนำไปปรับปรุงขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน พร้อมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว ร่วมกับประชาชนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่

3. ผลการวิจัยที่ได้มาครั้งนี้จะนำไปพิจารณาเป็นแนวทางในการขยายวิธีการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนในแห่งอื่นๆ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนให้มากยิ่งขึ้นในพื้นที่อีกหลายแห่งของ สปป.ลาว

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้ ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตดงสีทวน เขตคุ้มครองย่อยโนนจ่าน เฉพาะ 2 หมู่บ้านคือ บ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ จำนวน 613 ราย เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นป่าผลิตแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2549 ของคำสั่งนายกรัฐมนตรี เลขที่ 27/นย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งมีพื้นที่ป่าผลิตประมาณ 1,380 เฮกตาร์ (8,625 ไร่) (1 เฮกตาร์ = 6.25 ไร่)

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน กรณีศึกษา ป่าผลิตดงสีทวน บ้านนาเชือก-บ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนี้

สปป.ลาว หมายถึง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เมือง หมายถึง อำเภอ

แขวง หมายถึง จังหวัด

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1) การ

มีส่วนร่วมในการวางแผน ได้แก่ร่วมศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหา ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาและการจัดการป่า ร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ เช่น การสำรวจและการกำหนดพื้นที่ป่า ฯลฯ 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีเหตุผลและมีประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ ได้แก่ การร่วมใช้ทรัพยากรจากป่าอย่างยั่งยืนในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือการร่วมควบคุม ติดตาม และประเมินผลกิจกรรมที่ได้ทำไว้ในชุมชน

การจัดการป่าไม้ผลิตแบบยั่งยืน หมายถึง กระบวนการการคุ้มครองป่าไม้ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนเพื่อคุ้มครอง โดยคำนึงถึงผลผลิตอย่างต่อเนื่องระหว่างความสามารถ ในการสนองตอบจากป่า และผู้ใช้ประโยชน์โดยไม่ให้มีการเสื่อมค่าทางด้านธรรมชาติ ด้านความสามารถสนองตอบในอนาคตและไม่ให้มีผลกระทบทางลบต่อสภาพแวดล้อมและสังคม

การวางแผนจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน หมายถึง การคุ้มครองและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้แบบยั่งยืน มีประสิทธิภาพคู่กับการรักษาสภาพแวดล้อมและปรับปรุงชีวิตของประชาชน บรรดาชนเผ่าให้ดียิ่งขึ้น การกำหนดหลักการวิธีในการวางแผนจัดการป่าแบบยั่งยืน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในทั่วประเทศลาว

การจัดการป่าไม้ หมายถึง การดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้คนมีพฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนและก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ กับการทดแทน

ป่าไม้ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งประกอบด้วยพืชพันธุ์ ต้น ไม้ นานาชนิดที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือเกิดจากการปลูกในที่นี้หมายถึง ป่าไม้ดงสีทวน เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง ทรัพยากรต่างๆ ที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตซึ่งประกอบด้วย ดิน พืชพันธุ์ ต้น ไม้ น้ำ สัตว์น้ำ สัตว์ป่าและอื่นๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ป่าไม้

ป่าผลิต (ป่าเศรษฐกิจ) หมายถึง ป่าไม้ธรรมชาติ พื้นที่ป่าไม้ ซึ่งถูกจัดสรรเพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติและการดำรงชีพของประชาชนบรรดาชนเผ่าด้าน ไม้และผลผลิตป่าไม้อย่างยั่งยืนตลอดไป ซึ่งไม่มีผลกระทบมากต่อสภาพแวดล้อม

ประชาชน หมายถึง ชาวบ้านนาเชือก-บ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีอายุ ระหว่าง 15-65 ปี

เพศ หมายถึง สถานภาพ ชาย หญิง ของประชาชน ผู้ให้แบบสัมภาษณ์

อายุ หมายถึง จำนวนปีตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันของประชาชนในขณะตอบแบบสัมภาษณ์

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาสูงสุดที่ประชาชนเข้ารับการศึกษจนสำเร็จการศึกษา

อาชีพ หมายถึง อาชีพที่ทำรายได้ให้กับครอบครัวของประชาชน จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งรายได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คืออาชีพหลักและอาชีพรอง โดยพิจารณาจากการใช้เวลาในการปฏิบัติงานอาชีพเป็นหลัก

อาชีพหลัก หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้สูงสุดอย่างสม่ำเสมอหรือเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำ

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินตอบแทนทั้งหมดในครอบครัวของประชาชนซึ่งได้จากการประกอบอาชีพต่างๆ และจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ในปี 2550/2551 เขตป่าผลิตดงสีทวน โดยวัดเป็นบาทต่อปี

รายจ่าย หมายถึง จำนวนเงินที่จ่ายทั้งหมดในครอบครัวของประชาชนโดยประมาณในรอบปี 2550/2551 โดยวัดเป็นบาทต่อปี

ประสบการณ์ หมายถึง การได้ผ่านงานหรือกิจกรรมมาหลายๆ ครั้งในด้านการจัดการป่าของประชาชนจนมีความคุ้นเคยกับงานนั้นๆ หรือเป็นผู้รอบรู้สามารถแนะนำให้คนอื่นได้ปฏิบัติ

การได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิต หมายถึง ประชาชนได้ฟัง ได้อ่าน ได้สัมผัส ได้ชม ได้รับคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ หรือสื่อต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ หรือเรื่องเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับรู้ข่าวสารของประชาชนในการพัฒนาในด้านต่างๆ จากแหล่งข่าวสาร คือ 1) สื่อบุคคล ได้แก่ การสนทนากับเพื่อนบ้าน ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนด้วยกัน เจ้าหน้าที่ตำบล หรือเจ้าหน้าที่โครงการ เจ้าหน้าที่จากภาคส่วนอื่นและการติดต่อทางจดหมาย 2) สื่อมวลชน ได้แก่ การฟังรายการวิทยุ โทรทัศน์ เอกสารเผยแพร่และอ่านหนังสือพิมพ์ และ 3) สื่อกิจกรรม ได้แก่ การเข้าร่วมฝึกอบรม การศึกษาดูงาน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต กรณีศึกษา ป่าผลิต ดงสีทวน เขตคุ้มครองฮ้อยโนนจ่าน เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็น แนวทางในการวิจัย ดังรายละเอียดในหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดการจัดทำแผนการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม
3. แนวคิดการสร้างกระบวนการเรียนรู้
4. แนวคิดการจัดการทรัพยากรตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน
5. นโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับป่าไม้ถึงปี 2563 ของ สปป.ลาว
6. แนวคิดการจัดการป่าผลิตใน สปป.ลาว
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในอดีตที่ผ่านมาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในทางทรัพยากรธรรมชาติ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ในป่ามีพืชพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด ที่สามารถ นำมาใช้ประโยชน์เกิดผลต่อมวลมนุษยย์มากมาย แต่ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย เกิดขึ้นและการใช้ประโยชน์ก็เพิ่มมากขึ้นบวกกับจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ความต้องการในการนำ ทรัพยากรมาใช้ก็เพิ่มขึ้นตามด้วย และเศรษฐกิจก็ขยายตัวเร็ว ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติยังเอื้อ ประโยชน์เท่าเดิมหรือลดลงเนื่องจากว่าทรัพยากรธรรมชาติถูกบุกรุกทำลายและเสื่อมโทรมลงอย่าง ต่อเนื่องโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ของมนุษย์เองจึงเกิดความไม่สมดุลระหว่างมนุษย์กับทรัพยากร ธรรมชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้มนุษย์ คิดหาวิธีที่จะพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ที่อยู่ใกล้ตัวให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงทำให้ การพัฒนามีบทบาทสำคัญในการแก้ไขความยากจนของชาวชนบท

ความหมายของการมีส่วนร่วม

พิฑูร สาตราภัย (2539) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในส่วนของความคิด การพิจารณาตัดสินใจจนเป็นผลของการนำไปปฏิบัติโดยการร่วมรับผิชอบในเรื่องต่างๆ อันจะมีผลกระทบมาถึงตัวของประชาชนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดความพอใจและลดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน แต่ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องขึ้นอยู่กับความเต็มใจที่จะเข้าร่วมและต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2524) ได้เสนอความหมายและหลักการสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา คือ หมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนนั้นในรูปแบบ ส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน

อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง (2525 อ้างถึง กรณีการ์ ชมดี, 2524) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมเป็นมาจากการเห็นพ้องต้องกันตามความต้องการในทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะต้องมีมากขึ้นจนกระทั่งเกิดการริเริ่มโครงการ เพื่อการปฏิบัติ การกล่าวคือ จะต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ ที่จะต้องเข้าร่วมในการปฏิบัติการนั้นๆ เหตุผลประการแรกของคนเราควรจะต้องมีการตระหนักว่า การกระทำหรือการปฏิบัติการทั้งหมดที่ทำโดยการกระทำในนามกลุ่มนั้นๆ โดยผ่านองค์กร ดังนั้น องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงหรือเป้าหมายที่ต้องการ

ปธาน สุวรรณมงคล (2527) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการรับผิชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเองและการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา และนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจำเป็นต้องรับความจริงที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

ปรัชญา เวสารัชช (2528) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะหลายรูปแบบหลายวิธีการและหลายวัตถุประสงค์ ที่มีความแตกต่างกันไปตามมิติต่างๆ เช่น อาจมีผลทำให้ไม่สามารถที่จะนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมได้อย่างครบถ้วนและเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการ

Daniel (1998) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนได้ผล คือการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ความแม่นยำของข้อมูลทางเลือกและการตัดสินใจการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนรู้ ทศนคติความพอใจของชุมชนตลอดจนการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และการประสมประสานเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจสังคมนิเวศวิทยา

United Nation (2001) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การมีสมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถที่จะมีโอกาสเข้าดำเนินการมีอิทธิพลในกิจกรรมและกระบวนการพัฒนาอีกทั้งได้รับผลจากการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เข้าร่วมดำเนินการด้วยความพยายามในการพัฒนา
2. ได้รับส่วนแบ่งในผลประโยชน์ของการกระทำตามที่ควรจะเป็น
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย นโยบายการวางแผน รวมทั้งกิจกรรมใน โครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2547) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการส่งเสริม ชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมโดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้าร่วมเพราะการหวังรางวัลตอบแทนและที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิตความเป็น ความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจกระบวนการดำเนินโครงการและร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนานอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นด้วยการมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ

หรือเคยเข้าร่วมเล็กน้อย ได้เข้าร่วมมากขึ้นเป็นไปอย่างอิสระภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมเพียงผิวเผิน แต่เข้าร่วมโดยแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

จากเอกสารการฝึกอบรมทางด้านการส่งเสริม เพื่อการพัฒนาชนบทของโครงการร่วมมือป่าไม้ลาวสวีเดน (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2541) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในบ้านรวมทั้งปัญหา สตรี มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาสาเหตุของปัญหา พร้อมทั้งวิธีแก้ไข และมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหมู่บ้านนำไปสู่การปฏิบัติ

2. การมีส่วนร่วมของพนักงาน หมายถึง เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาต่างๆ เป็นผู้อำนวยการความสะดวกเพื่อช่วยให้ประชาชน ได้มีความรับรู้ปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการสร้างแผนการพัฒนาหมู่บ้านนำไปสู่การปฏิบัติ

โครงการจัดการป่าผลิตและพัฒนาชนบทแบบยั่งยืน ที่ขึ้นกับกรมป่าไม้ กระทรวงกลาโหมและป่าไม้ (2546) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ในการจัดการป่าไม้และการพัฒนาหมู่บ้าน ชาวบ้านจะเข้าร่วมในการจัดการป่าไม้ด้วยความตื่นตัวสมัครใจ ในการกำหนดพื้นที่ การวางแผนนำใช้ที่ดิน การสร้างแผนที่ การสำรวจป่าไม้ การวางแผนจัดการป่า การขุดคันไม้ (การตัดไม้) และการปลูกป่า ระดับการเข้าร่วมของชาวบ้านในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับหน้าที่ของงาน ระดับความรู้ ความสามารถ ซึ่งประชาชนสามารถเข้าร่วมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การตัดสินใจปัญหาในทุกขั้นตอนเริ่มจากการวางแผนถึงการปฏิบัติ
2. การปฏิบัติแผนการโดยตนเอง
3. การแบ่งปันผลประโยชน์
4. การติดตาม และประเมินผลการมีส่วนร่วมทั้งหมดนี้ คือจุดริเริ่มจะกำหนดบนรากฐานวัตถุประสงค์ของประชาชนเองเป็นหลัก

สรุปได้ว่า ในการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปได้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดการป่า ประชาชนเข้าร่วมด้วยความตื่นตัวสมัครใจในการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันและได้รับผลจากการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ หลายรูปแบบ หลายวิธีการและหลาย วัตถุประสงค์ ที่แตกต่างกันไปตามมิติต่างๆ การมีส่วนร่วมนั้นรวมไปถึงการที่ประชาชนมีส่วนใน การตัดสินใจกำหนดปัญหาจัดลำดับปัญหาและแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่ม ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

United Nation (1981) ได้เสนอเงื่อนไขเบื้องต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ประการ คือ

1. รัฐจะต้องมีการยอมรับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นต้นและบรรจุหลักการนี้ไว้ในนโยบายต่างๆ ด้วย
2. ประชาชนต้องมีพื้นฐานองค์กรของประชาชนที่เป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองกลุ่ม ผลประโยชน์ กลุ่มบุคคลและกลุ่มอื่นๆ ได้
3. ประชาชนต้องมีแนวคิดเป็นอิสระในการริเริ่มการตัดสินใจในระดับท้องถิ่นและเพื่อกำหนดกิจกรรมของตนเอง
4. ชุมชนท้องถิ่นต้องมีการไหลเวียนของข่าวสารและความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะหลักการ และปรัชญาของการพัฒนา เทคนิควิธีการจัดสรรทรัพยากรและความรู้ ทางการบริหารงาน
5. ชุมชนจะต้องได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และเทคนิคที่จำเป็น

World Health Organization (WHO) (1968) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. สิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ ในแง่ของการร่วมแรงร่วมใจหรือร่วมใช้ทรัพยากรนั้นมีเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก ตนเองจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำไป ประการที่สอง ได้รับการชักจูงให้เข้ามามีส่วนร่วม

2. โครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วม เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมไม่ได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น กฎระเบียบแบบแผนและลักษณะการทำงานทำให้ประชาชนบางส่วนไม่เห็นช่องทางที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น พื้นฐานโครงสร้างของช่องทางที่จะให้ชาวชนบทเข้ามามีส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะดังนี้ (1) เปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาทั้งการเข้าร่วมในรูปของตัวแทนหรือการเข้าร่วมโดยตรงก็ได้ (2) มีการกำหนดเวลาที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพความเป็นจริงของตนเอง และ (3) กำหนดลักษณะของกิจกรรมให้แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. การส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วมที่ผ่านมา แม้จะเป็นการเห็นด้วยหรือมีโอกาสเข้าร่วมของประชาชนแต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมายวิธีการ หรือผลประโยชน์ของกิจกรรมได้ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจุดนี้เองเป็นเงื่อนไขที่ไม่อาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงได้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. ความสนใจ ความห่วงกังวลร่วมกันอันเกิดจากความสนใจและความร่วมกังวลเกิดพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและกังวลร่วมกันในสังคม

2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อวางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางพึงปรารถนาในการตัดสินใจร่วมกันในนี้ต้องมีระดับรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำที่สนองต่อความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ

จากแนวคิดของ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ผู้วิจัยเชื่อว่าเมื่อเกิดความไม่พึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพอื่นๆ จึงก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา ดังนั้นการมีส่วนร่วมอาจเกิดจากความศรัทธา ความเกรงใจ หรืออำนาจบังคับมักจะประสบผลในเชิงลึกลับมากกว่าประสบผลสำเร็จ ดังนั้น องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมนั้นควรมี

คุณลักษณะ 3 ประการ คือ มีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม มีความสามารถที่จะมีส่วนร่วมและมีความปรารถนาหรือมีความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในโครงการ

สรุปได้ว่า เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องเริ่มต้นที่ประชาชนในท้องถิ่น ไม่ใช่ความต้องการของบุคคลภายนอก ซึ่งการจะทราบความเป็นจริงได้ประชาชนต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ (1) ต้องมีความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีศักยภาพพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ เช่น การที่จะค้นหาความต้องการที่แท้จริงในการวางแผนการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรในที่สุด (2) ต้องมีความพร้อมที่จะเข้าร่วม กล่าวคือจะต้องมีสภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่จะเปิดให้มีโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมตามแบบแผนดำรงชีวิตและประเพณี (3) ต้องมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ต้องมีความพึงพอใจมองเห็นประโยชน์ที่จะเข้าร่วมหรือความเข้าใจในเหตุผลของการเข้าร่วมอย่างแท้จริง มิใช่มีความประสงค์เข้าร่วมเพราะถูกโน้มน้าวจิตใจถูกผลักดันให้เข้าร่วม และ (4) ต้องมีความเป็นไปได้ในการที่จะเข้าร่วม กล่าวคือต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในการตัดสินใจและกำหนดกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมที่ประชาชนจะต้องมีโอกาสที่จะตัดสินใจด้วยตนเองในระดับพื้นฐานเป็นสำคัญ

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

World Health Organization (WHO) (1968) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (Planning) การวางแผนนี้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และจัดอันดับความสำคัญทั้งเป้าหมาย กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญ คือ การตัดสินใจ
2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนต้อง มีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรและบริการ
3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถ ในการนำเอากิจกรรมใช้ให้เกิดประโยชน์ได้โดยเพิ่มการพึ่งพาตัวเองและการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนที่เท่าเทียมกัน เช่น ผลประโยชน์ส่วนบุคคลและสังคมส่วนรวม

ไพร์ตัน เตชะรินทร์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายๆ เรื่องร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยการมีส่วนร่วมในหลายๆ ลักษณะต่อไปนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งตลอดจนความต้องการของสังคม
2. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบเป็นวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองตอบความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผน นโยบาย วางแผน วางโครงการ กิจกรรม หรือจัดและแก้ไขปัญหาเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมกันลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายวางไว้
8. ร่วมกันควบคุม ติดตาม ประเมินผล บำรุงรักษาโครงการกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

เจมส์ คีดี ปิ่นทอง (2527 อ้างใน ศลิษา พึ่งแสงแก้ว, 2537) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล

Alastair (1982) ได้ให้คำจำกัดความว่าการมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้

1. มิติที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะไรควรทำ
2. มิติที่ 2 คือ การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติการตามที่ตัดสินใจ
3. มิติที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการ
4. มิติที่ 4 คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2533) ได้สรุปรวบรวมความหมายที่กว้างไปสู่ความหมายที่เจาะจงของคำว่ามีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม คือการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือ โดยความสมัครใจของประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่ง ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติ แต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ
2. การมีส่วนร่วมในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การให้ประชาชนรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือ และตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความริเริ่มของคนในท้องถิ่น
3. การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการของการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับ ความพยายามที่จะประเมินผล โครงการนั้นๆ ด้วย
4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น คือการที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึงการที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและสำรวจตรวจสอบความจำเป็นเรื่องสุขภาพอนามัย และระดมทรัพยากรท้องถิ่น เสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและบำรุงรักษาองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น

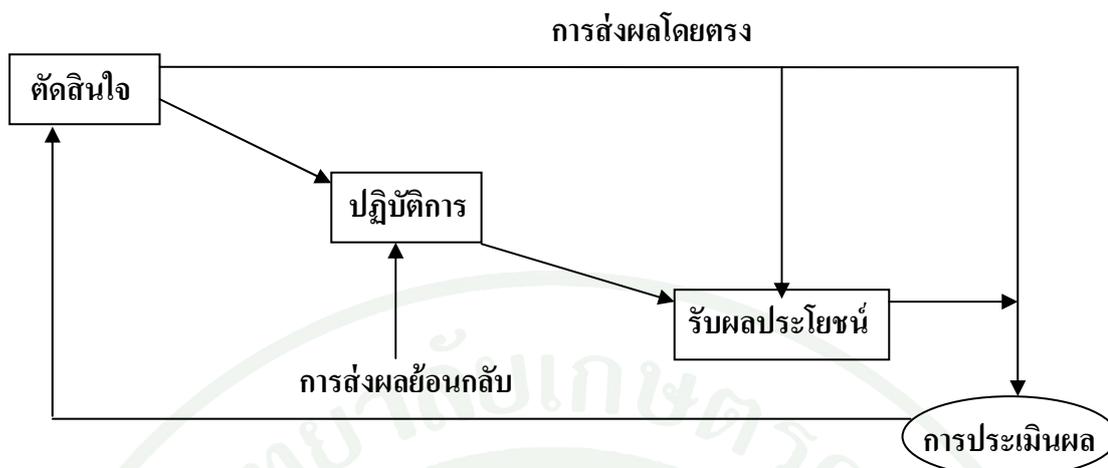
6. การมีส่วนร่วมนั้น จะต้องเป็นกระบวนการดำเนินอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้น ได้เป็นผู้มีความคิดริเริ่มด้วย

7. การมีส่วนร่วม คือการใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ โดยกลุ่มที่ดำเนินการและความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ

Cohen and Uphoff (1980) ได้สร้างกรอบเพื่อที่จะวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ เริ่มแรกเป็นการตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร หรือการเข้าร่วมในการบริการและการประสานการร่วมมือ เข้าร่วมในการลงแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคลและส่วนรวม
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ Cohen and UpHoff ยังได้แสดงความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม

ที่มา: Cohen and UpHoff (1980)

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตัดสินใจจะเป็นจุดเริ่มต้นที่มีต่อการปฏิบัติการในการมีส่วนร่วมของประชาชนจะส่งผลไปยังการรับผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกันการตัดสินใจจะมีผลโดยตรงต่อการรับผลประโยชน์ในทางกลับกันการประเมินผลจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการปฏิบัติการและการตัดสินใจอีกด้วย

สรุปได้ว่า จากการทบทวนรูปแบบของการมีส่วนร่วม นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและทัศนะที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพความเป็นจริงในสังคมแต่การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต ผู้วิจัยจึงได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ (3) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผล ทั้งนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนาขีดความสามารถเพื่อพึ่งตนเองและพัฒนาตนเองโดยยึดหลักการจากล่างสู่บนมากกว่าจากบนสู่ล่าง

แนวคิดการจัดทำแผนการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม

การจัดการป่าชุมชน คือ การจัดทำแผนการป่าชุมชนซึ่งช่วยเสริมความมั่นคงให้ชุมชนได้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อให้แน่ใจว่าป่าชุมชนนั้นได้รับการดูแล และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รัฐร่วมกับชุมชนสามารถติดตามตรวจสอบการจัดการป่าชุมชนได้ จึงควรมีการจัดทำแผนการป่าชุมชนขึ้นแผนการจัดทำป่าชุมชนมีลักษณะดังนี้

1. เป็นแผนการที่ง่าย ชาวบ้านเข้าใจและปฏิบัติได้
2. เป็นแผนซึ่งคิดและทำโดยชาวบ้าน เจ้าหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ
3. บอกวิธีการจัดการป่าเพื่อให้ป่าชุมชนเป็นไปตามวัตถุประสงค์
4. ยืดหยุ่นและมีการทบทวนแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ
5. สอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านอื่นๆ ในชุมชน

สำหรับคำว่า “การจัดการ” ในที่นี้ใช้ในความหมายกว้างซึ่งครอบคลุมถึงการป้องกันดูแล การปลูกฟื้นฟูป่า การบำรุงป่า การตัดต้นไม้ เพื่อช่วยการขยายพันธุ์และการใช้ประโยชน์แนวคิดการจัดการป่าชุมชนในประเทศลาว ก็เพื่อประกอบส่วนเข้าในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและปรับปรุงชีวิตของประชาชนบรรดาเผ่าให้ดีขึ้น

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการวางแผนการจัดการป่าชุมชนไว้ว่า เป็นการเสริมขยายการคุ้มครองการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนและมีส่วนร่วมของชาวบ้านเป็นการกำหนดทางเลือกหลักการและวิธีการสำหรับการจัดการป่าชุมชนก็คือ การจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างหนึ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน เพื่อให้ป่าสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเก็บหาผลผลิตจากป่าได้อย่างสม่ำเสมอ

ในการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม กระบวนการทำแผนมีความสำคัญกว่าตัวแผน เพราะจะช่วยให้ประชาชนเข้าใจแนวคิดหลักการ เนื้อหาสาระในตัวแผนเกิดการมีส่วนร่วมและปฏิบัติตามแผนเกิดจากชุมชนอย่างแท้จริง และชาวบ้านเป็นผู้จัดทำเองโดยเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนและช่วยให้กระบวนการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนประสบความสำเร็จ กระบวนการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วมสามารถใช้ได้ทั้งป่าธรรมชาติหรือชุมชนปลูกขึ้นใหม่แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การผูกมิตรและสร้างความไว้วางใจกับชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อผูกมิตรระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ภาคสนาม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนทราบเองว่าต้องการได้ประโยชน์อะไรจากการจัดการป่าชุมชน สภาพป่าเป็นอย่างไรบ้าง และชาวบ้านมีวิธีการจัดการป่าตามจารีตวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือยังมีอยู่ที่ใคร หรือกลุ่มใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ

ป่าชุมชน โดยข้อมูลเหล่านี้จะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการป่า ในแต่ละส่วนและ กิจกรรมที่ควรมีเพื่อให้ป่าได้รับการจัดการตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร

3. การจัดทำแผน มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแผนประกอบด้วยแนวทางวิธีการและกิจกรรมที่จะร่วมกันทำในปัจจุบันและอนาคตโดยประกอบช่วงเวลาที่จะได้ดำเนินกิจกรรมผู้รับผิดชอบ รวมทั้งกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการป่าซึ่งอาจรวมระเบียบกฎกติกาในการใช้ประโยชน์ นอกจากนี้การจัดทำแผนการจัดการยังมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างข้อตกลงระหว่างกลุ่มต่างๆ ในชุมชนกับหน่วยงานภายนอก

4. การดำเนินการตามแผน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผน

5. การติดตามประเมินผล และทบทวนแผนมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามแผนและข้อบกพร่องของแผนการจัดการนำไปสู่การปรับเปลี่ยนที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่าต้องประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ที่เป็นประเด็นที่สำคัญจึงจะทำให้แผนจัดการป่าประสบความสำเร็จและเป็นการคิดและจัดทำของชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ที่เพียงช่วยในการเขียนและทำแผนที่

แนวคิดการสร้างกระบวนการเรียนรู้

การสร้างกระบวนการเรียนรู้เป็นงานพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมาชิกของชุมชนและองค์กรชุมชนและเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวนศาสตร์ ชุมชน นับว่ามีความสำคัญมากในกระบวนการทำงานและการพัฒนาวนศาสตร์ชุมชน กลุ่มเป้าหมาย ในที่นี้เน้นผู้ใหญ่ซึ่งมีวุฒิภาวะและอยู่ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยกิจกรรมและประสบการณ์ของตนเองเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นๆ บุคคลเรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองกระทำ หรือโดยผ่านกิจกรรมอย่าง เดียวหรือหลายอย่างที่ได้พบเห็นหรือได้กระทำด้วยตนเอง

Pretty (1995) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้จะแสดงให้เห็นได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลลัพธ์มาจากประสบการณ์ พฤติกรรมการเรียนรู้จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมทางความรู้ คือ เปลี่ยนจากความรู้ที่น้อย ให้เป็นความรู้ที่กว้างหรือรู้สึกดีขึ้น
2. พฤติกรรมทางทักษะ คือ เปลี่ยนจากทำไม่เป็น ให้ทำเป็นมีความสามารถมากขึ้นหรือทำด้วยความถนัดคล่องแคล่วขึ้น
3. พฤติกรรมทางทัศนคติ คือ เปลี่ยนจากความรู้สึกไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ให้มาชอบหรือเห็นด้วย

สรุปได้ว่า จากความหมายการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำมารวบรวมการเรียนรู้ ที่จะสมบูรณ์ได้ก็คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กับพฤติกรรมทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกที่เห็นด้วยตาและการเปลี่ยนแปลงภายในทางจิตใจ เช่น ความรู้สึกนึกคิด ความฉลาดทางสมอง และการรู้จักแก้ปัญหาต่างๆ

สภาพการณ์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

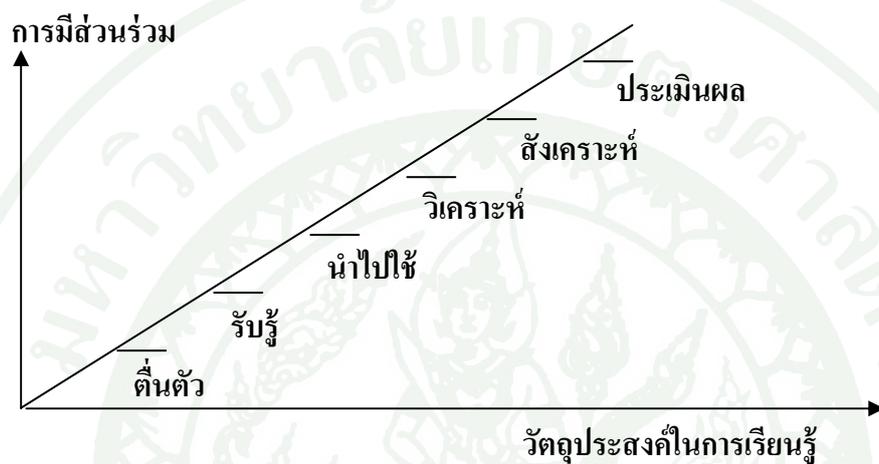
การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในสภาพการณ์ 3 ประการ คือ

1. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ธรรมชาติ เช่น การเกิดฝนตกหนักแผ่นดินถล่ม
2. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของสังคมในชีวิตประจำวัน เช่น มีความเชื่อและมีชีวิตที่ใกล้ชิดกับป่า
3. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอน โดยองค์กรที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมาย ตามลำดับและต่อเนื่องกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า จากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ในสภาพการณ์ที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยได้ให้ความหมายสภาพการณ์สองประเภทแรกเกิดขึ้นโดยความบังเอิญมากกว่าความตั้งใจเพราะไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและไม่มีการจัดลำดับอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามถือเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติอย่างไม่เป็นทางการ ส่วนการเรียนรู้ประเภทที่สามนี้เป็นการจัดกระบวนการโดยตั้งใจ เช่น การจัดการฝึกอบรม สัมมนา และการศึกษาดูงาน

การเรียนรู้กับการมีส่วนร่วม

การสร้างการมีส่วนร่วม โดยทั่วไปมักเป็นรูปแบบของการบรรยาย การเรียนรู้โดยผู้บรรยาย
 ดำเนินบทบาทหลักโดยมักใช้การสื่อสารแบบทิศทางเดียว (Zulberti, 1996) นำเสนอระดับการ
 เรียนรู้กับการมีส่วนร่วม

ภาพที่ 2 แสดงระดับการเรียนรู้กับการมีส่วนร่วม

ที่มา: กรมวิเทศสหการ JICA กรมป่าไม้ (2543)

จากภาพที่ 2 ที่แสดงระดับการเรียนรู้กับการมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่า ยังมีวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ก็ยังต้องสร้างการมีส่วนร่วมและการสื่อสารแบบสองทิศทางมากขึ้น

Ison,R. (2000) กล่าวว่า การสอนเป็นการขัดขวางการเรียนรู้ บุคคลซึ่งทำงานกับชุมชนซึ่งมีความซับซ้อนและหลากหลาย จำเป็นต้องเข้าถึงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นที่สร้างให้เกิดพัฒนาตนเองและเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้

Pretty,J.N. (1993) ได้กล่าวว่า แนวคิดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยของความสำเ็จ 3 ประการ ได้แก่

1. ใช้วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเป็นการสนับสนุนการริเริ่มของชุมชน และท้องถิ่น ปรับกิจกรรมพื้นฐานของความหลากหลายและความซับซ้อนของชุมชน เสริมศักยภาพการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่กระบวนการและแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. บรรยากาศแห่งการเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์เป็นการสร้างทัศนคติที่ดี ความสนใจและความมุ่งมั่นในกระบวนการมีส่วนร่วม

3. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและหน่วยงานสังกัดสถาบันและหน่วยงานจัดให้มีบรรยากาศของการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สร้างเงื่อนไขที่ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์การแลกเปลี่ยนกับการปฏิบัติจริง

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้กับการมีส่วนร่วมที่อาจเริ่มจากแต่ละประการข้างต้น จะเป็นการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมและเกิดผลในทางปฏิบัติ ต้องมีปัจจัยทั้งสามประการประกอบอยู่นอกจากนั้นการใช้วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมและการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้กับชาวบ้านหรือชุมชนเจ้าหน้าที่ก็จำเป็นต้องปรับบทบาทด้วยเช่นกัน ต้องเรียนรู้รอบด้านและเข้าใจวิถีชีวิตชุมชนมากขึ้น ฝ่ายภาคสนามก็ต้องมีการรับแนวคิดการทำงานระบบคุณค่า วิธีการและปรับปรุงพฤติกรรมใหม่ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและตนเอง

แนวคิดการจัดการทรัพยากรตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นมาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาของโลก จากเดิมเป็นการพัฒนาที่มุ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทุนนิยมส่งเสริมการบริโภคอย่างมหาศาล กระบวนการผลิตที่เติบโตอย่างไร้ขีดจำกัดได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพด้านปริมาณนั้นมีทรัพยากรจำนวนมากได้หมดไปอย่างไม่มีวันหวนกลับ ในขณะที่มลพิษก็มีเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าวิตกจนกระทั่งองค์การสหประชาชาติได้ตั้งหน่วยงานคือ คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา (UN Commission on Environment and Development) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) ไว้ดังนี้

Sustainable Development is Development that Meets the Present without Compromising the Ability of Future Generations to Meet their Own Needs ซึ่งแปลว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาที่สนองความต้องการของคนปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องลดความสามารถของเขาในการที่จะสนองความต้องการของเขาเอง

หนังสือ Global Ecology Handbook ให้ความหมายว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ นโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนในปัจจุบันโดยไม่ต้องทำลายทรัพยากร ซึ่งจะเป็นที่ต้องการในอนาคต” ซึ่งในหนังสือดังกล่าวยังได้มุ่งถึงการสร้างสังคมที่ยั่งยืน (Sustainable Society) โดยกระทบต่อความต้องการของสิ่งมีชีวิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยจะลดความต้องการของคนลงและหนังสือ Global Ecology Handbook ก็ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “สังคมที่ยั่งยืน (Sustainable Society) คือสังคมที่สนองความต้องการของคนได้ โดยไม่ทำให้สัตว์จำพวกอื่นและประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดความต้องการของเขา” และมีคำจำกัดความอีกอย่างหนึ่งว่า “สังคมที่ยั่งยืน (Sustainable Society) ได้แก่ สังคมที่กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์เกิดขึ้นและดำเนินสืบทอดต่อไปได้ภายในขีดจำกัดที่สภาพแวดล้อมกำหนดให้”

จากคำนิยามดังกล่าว พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2538) ได้มองว่าการพัฒนาดังกล่าวมีลักษณะเป็นการพัฒนาเป็นบูรณาการ (Integrated) กล่าวคือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือมีดุลยภาพ (Balanced) โดยมีการบูรณาการระหว่างภารกิจในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและภารกิจในการแก้ไขปัญหาความยากจน เราก็ทำการพัฒนากันไปโดยที่ให้ทั้งสองอย่างนี้ไปด้วยกันได้ แล้วทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อม การคุ้มครองธรรมชาติสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การโลกมุ่งให้เกิดความประนีประนอม (Compromise) กันระหว่างกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับด้านสิ่งแวดล้อมว่าต้องดำเนินการควบคู่กันไปเลือกเอาอันใดอันหนึ่งเหมือนที่ผ่านมาไม่ได้ จึงเป็นความยั่งยืนบนฐานแห่งความจำยอมที่ต่างฝ่ายต่างเผชิญหน้ากัน ในเป้าหมายที่แตกต่างกันในสองขั้ว คือระหว่างสิ่งแวดล้อม (Environment) กับกระบวนการพัฒนา (Development) หรือระหว่างเศรษฐกิจ (Economy) กับนิเวศวิทยา (Ecology) จึงเป็นการพัฒนาที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเป้าหมายและกระบวนการพัฒนาอย่างแท้จริง แต่เป็นการพัฒนาที่อยู่ในทิศทางเดิมเพียงแต่ให้ความเจริญทางเศรษฐกิจอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่าเป็นทางออกที่ดีที่สุด ของสังคมในปัจจุบัน

การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนยาวทางสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายเพื่อคนรุ่นต่อไปเป็นประการสำคัญ เป้าหมายดังกล่าวจะบรรลุผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อคนในยุคปัจจุบันต้องลดความต้องการของพวกเขา เพื่อจะให้มิทรัพยากรเหลือไว้สำหรับคนรุ่นหลัง

แต่สามารถบอกได้ว่าคนรุ่นหลังจะต้องมีความประนีประนอมลดความต้องการของพวกเขาด้วยหรือไม่เพื่อคนรุ่นต่อๆ ไปที่จะเกิดมาในภายหลังจากนั้นอีก

จิราภรณ์ คชเสนี (2540) ได้ให้คำจำกัดความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ไว้ว่า คือการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่ทำให้โอกาสในอนาคตลดลง การที่มนุษย์สามารถปฏิบัติเช่นนั้นได้จะต้องประกอบด้วยความเข้าใจธรรมชาติและกระบวนการพัฒนาสังคมที่เน้นคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งคงไม่ใช่เฉพาะทางวัตถุเท่านั้นแต่ต้องประกอบด้วย ความสุขในทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นฐานที่จะต้องมีในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ นิเวศวิทยา เศรษฐศาสตร์ และจริยธรรม เพราะความยั่งยืนนั้นต้องเกี่ยวข้องอย่างเลี่ยงไม่ได้กับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (Environmental Integrity) ความมั่นคงทางนิเวศวิทยา (Ecological Security) ประสิทธิภาพของการจัดการในทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency) และความยุติธรรม (Equity) ทั้งต่อมนุษย์รุ่นปัจจุบันและอนาคต และในขณะเดียวกันต้องให้ความยุติธรรมกับการพัฒนาทุกส่วน ไม่ใช่เฉพาะเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

แนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน

การรักษาคุณภาพชีวิตสิ่งแวดล้อมซึ่งควรต้องดำเนินการได้ดังนี้ คืออนุรักษ์สารและวงจรการหมุนเวียนซึ่งเป็นความสามารถในการฟื้นตัวของธรรมชาติ จำกัดการปล่อยของเสียเพื่อรักษาความสามารถของธรรมชาติในการจัดการกับของเสีย รักษาความหลากหลายของระบบนิเวศแบบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันบนพื้นที่ใดที่หนึ่ง เพื่อควบคุมความสามารถในการสร้างผลผลิตของธรรมชาติไว้ การนำใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในเทคนิคและเศรษฐศาสตร์ โดยเน้นไม่ให้เกิดการสูญเสียนั้นโดยอาจอาศัยมาตรการดังต่อไปนี้

ทำให้เกิดความยุติธรรม อาศัยหลักการที่ว่า “ใครทำคนนั้นต้องจ่าย” ให้การชดเชยกับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหา มีมาตรการชดเชยแก่การผลิตที่สร้างผลดีต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจมีกำไรน้อยในระบบธุรกิจ กระจายสิทธิและรับรองสิทธิในการใช้ทรัพยากรแก่กลุ่มคนในสังคมอย่างเสมอภาคให้การคุ้มครองทรัพยากรไปพร้อมๆ กับการรักษาสิ่งแวดล้อม ต้องควบคุมไม่ให้สังคมต้องจ่ายชดเชยเพื่อปกปิดปัญหาทางนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคนิคส่งเสริมและกระตุ้นการหมุนเวียนผลผลิตที่เลิกใช้แล้วและหาวิธีการยืดอายุผลิตภัณฑ์ หลีกเลี่ยงความล้มเหลวของกลไกรัฐที่เกี่ยวข้อง สิ่งที่สำคัญได้แก่ ใช้กลไกการตลาดตามระบบปกติ ส่งเสริมทัศนคติที่ดีของสังคมต่อสิ่งแวดล้อมและ

ทรัพยากร ยึดหลักความยุติธรรมในสังคม ถ้าใครต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะต้องยอมจ่ายเงินตามมูลค่าที่เป็นจริงของทรัพยากรนั้นๆ ไม่ใช่ระบบผูกขาดด้านนโยบายของรัฐใดๆ ที่จะมีผลกระทบต่อกลุ่มชนต่างๆ ในสังคม รัฐจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกนโยบายที่เกื้อหนุนกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในสังคมนั้นๆ เพราะกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสยากจนไม่ได้ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว รักษาความเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและการเมือง รักษาทางเลือกสำหรับอนาคตหลีกเลี่ยงการทำลายสิ่งแวดล้อมเมื่อมีความไม่แน่ใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือเทคนิคที่อาจจะมีผลกระทบให้เลือกการตัดสินใจในทางที่รอบคอบโดยการยึดหลักปลอดภัยไว้ก่อน ว่าถ้าไม่มีความไม่แน่ใจก็ให้ระงับโครงการนั้นๆ ไว้จนกว่าจะได้ข้อมูลเพียงพอเพิ่มความหลากหลายทางนิเวศวิทยาเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากความหลากหลายดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการปรับตัวให้ตอบสนองได้อย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นรักษามาตรการทางการเงินให้สะท้อนความเป็นจริงของสภาพเศรษฐกิจขณะนั้น และให้มีเสถียรภาพหยุดการเจริญเติบโตของประชากรโดยมาตรการต่างๆ เช่น การให้การศึกษาหรือการศึกษภาคบังคับ กระจายความมั่งคั่งให้แก่กลุ่มคนหรือประเทศที่ยากจน เพราะความยากจนทำให้ไม่ใส่ใจปัญหาสิ่งแวดล้อม เพราะแค่ปัญหาปากท้องก็เป็นเรื่องที่ร้ายแรงเกินกว่าที่จะแก้ได้แล้ว ซึ่งมีมาตรการต่างๆ เช่น

1. ส่งเสริมมาตรการทางการค้าเสรี
2. ตั้งมาตรฐานการค้าที่เท่าเทียมกัน ยกเลิกการกีดกันทางการค้า
3. หามาตรการลดหนี้สินในประเทศที่กำลังพัฒนา
4. กระตุ้นการกระจายความมั่งคั่งสู่ประเทศที่ยากจน
5. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้มาตรการต่างๆ
6. เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้เท่าที่จำเป็น
7. หาสิ่งทดแทนโดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป

การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน มีความหมายดังนี้

1. การอุปโภคบริโภคที่ไม่ลดลง แม้เวลาผ่านไป
2. ผลผลิตที่ไม่ลดลง แม้เวลาผ่านไป

3. การบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal Consumption) ก่อนที่ทรัพยากรนั้นจะหมดลงยังคงไม่ลด ขณะเดียวกันยังคงมีค่าเป็นบวกแม้เวลาผ่านไป

4. การที่ผลผลิตหน่วยสุดท้าย (Marginal Output) ไม่ลดลงขณะเดียวกันยังคงมีค่าเป็นบวกแม้เวลาผ่านไป

5. ระดับการใช้ที่ยังไม่ลดลง แม้เวลาผ่านไป

6. ระดับการใช้ที่สูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ซึ่งไม่ลดลง แม้เวลาจะผ่านไป

การพัฒนาทางสังคมที่ยั่งยืน

การพัฒนาทางสังคมที่ยั่งยืน มีความหมายดังต่อไปนี้

1. การอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลที่ต่ำที่สุดซึ่งไม่ลดลง แม้เวลาผ่านไป
2. การอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลที่ต่ำที่สุด ซึ่งสามารถยอมรับได้ทางสังคมและการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลสูงที่สุด ซึ่งสามารถยอมรับได้ทางนิเวศวิทยา
3. การใช้ต่ำที่สุดส่วนบุคคลซึ่งไม่ลดลง แม้เวลาผ่านไป
4. การเพิ่มระดับการใช้ต่ำที่สุดส่วนบุคคล
5. การใช้ต่ำที่สุดส่วนบุคคลซึ่งสามารถยอมรับได้ทางสังคม และการใช้สูงสุดส่วนบุคคลซึ่งสามารถยอมรับทางนิเวศวิทยา
6. การอุปโภคบริโภคเฉลี่ยซึ่งไม่ลดลง

การพัฒนาทางนิเวศวิทยาที่ยั่งยืน

การพัฒนาทางนิเวศวิทยาที่ยั่งยืน มีความหมายดังนี้

1. ประชากรมนุษย์ไม่ลดลง
2. การมีจำนวนประชากรมนุษย์สูงที่สุด
3. การอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตอื่นซึ่งมิใช่มนุษย์
4. แหล่งสำรองของทรัพยากรประเภทใช้แล้วเกิดขึ้นมาใหม่ของแต่ละบุคคลไม่มีการลดลง
5. การไหลหรือการใช้ทรัพยากรประเภทใช้แล้วเกิดขึ้นมาใหม่ของแต่ละบุคคล ไม่มีการลดลง
6. มาตรฐานของการเบี่ยงเบนของระบบนิเวศน้อยที่สุด ซึ่งสามารถยอมรับได้ทางนิเวศวิทยา
7. สถานะทางสุขภาพของระบบนิเวศซึ่งยังเป็นบวก และมีการลดลงเมื่อเวลาผ่านไป

หลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย

1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ให้ชุมชนมีสิทธิในการดูแลรักษาชุมชนเอง การเข้าถึง การควบคุม การใช้ทรัพยากรและการสร้างวินัยท้องถิ่น ตลอดจนการใช้สิทธิ
2. ชุมชนจะต้องได้รับการยอมรับซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. กิจการต่างๆ ควรเป็นไปบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและข้อปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น สนองต่อความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

4. การมีส่วนร่วมจากระดับล่างในการคิดริเริ่มวางแผน ตัดสินใจได้รับผลประโยชน์ ตลอดจนการได้รับการแจ้งข่าวสารข้อมูล ปรัชญาหรือและเกี่ยวข้องในขั้นตอนการวางแผนและนำแผนไปสู่ภาคปฏิบัติและจัดการ โครงการพัฒนา

5. ความเสมอภาคทางเพศ ระหว่างบทบาทของหญิงและชาย

6. สิทธิของพื้นเมืองและชนกลุ่มน้อยต้องได้รับการสนับสนุนเพื่อรักษาความหลากหลาย ด้านทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตที่ยั่งยืนและการปฏิสัมพันธ์กับโลกที่อาศัยอยู่ และเพื่อการเรียนรู้เชื่อมต่อกันระหว่างวัฒนธรรมที่กำลังจะสูญหายไป

7. ความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วิธีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องพิจารณาสิ่งมีชีวิตเป็นโซ่ หรือห่วงของวงจรชีวิตของโลก ดังนั้นสิ่งที่เกี่ยวข้องคือสิทธิในการเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรธรรมชาติ

8. ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกรวมทั้งเทคโนโลยี การช่วยเหลือและการตลาดทุกระดับจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง

เสนาะ อุณาภูล (2474 อ้างใน ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์, 2539) การพัฒนาเพื่อความอยู่รอดในแนวเดียวกัน คำว่าการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน คือ “การพัฒนา ซึ่งรักษาความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวคือเป็นการพัฒนาที่ให้เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่อง และในขณะเดียวกันทรัพยากรธรรมชาติก็ได้รับการอนุรักษ์ รักษาไว้ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ”

อนุชาติ พวงสำลี (2539) อธิบายถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ว่าเป็นแนวคิดและแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนและชุมชนให้ดีขึ้นโดยไม่เอนเอียงไปทางด้านวัตถุนิยมจนลืมการพิจารณาและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ แต่ให้ผสมผสานกลมกลืนไปกับการพัฒนาบำรุงรักษาภาวะแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนาทั้งหลายก็ไม่ควรวิตกกังวลเอนเอียงไปกับการอนุรักษ์ภาวะแวดล้อม หรือวัฒนธรรมมากเกินไปจนทำให้การพัฒนาต้องชะงักและจะต้องตระหนักถึงการพึ่งพากันระหว่างสังคมและนิเวศวิทยา

สรุปได้ว่า แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาความยั่งยืนในทางสภาพแวดล้อม การคุ้มครองธรรมชาติสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมเป็นการพัฒนาที่ให้เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งกลมกลืนไปกับการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนและชุมชนให้ดีขึ้นการนำทรัพยากรไปใช้อย่างฉลาดในความพอเพียงพอประมาณและสมเหตุสมผลและการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติภูมิปัญญาและวัฒนธรรมด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่มด้วยความเอื้ออาทรเคารพซึ่งกันและกันเพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม

นโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับป่าไม้ถึงปี 2563 ของ สปป.ลาว

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับป่าไม้ของ สปป.ลาว

กองประชุมป่าไม้ทั่วประเทศได้จัดประชุมขึ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2532 ในการประชุม นั้น ได้กล่าวถึงสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับป่าไม้ของ สปป.ลาว ว่าป่าไม้ของลาวได้ถูกทำลายเป็นวงกว้างที่นับวันทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ และนอกจากนั้นยังได้กำหนดทิศทางรวมของแผนการป่าไม้ ซึ่งได้กำหนดทิศทางนโยบายหลัก 3 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงกสิกรรมและป่าไม้, 2548)

1. ปกป้อง รักษา ปรับปรุง บูรณะ และเพิ่มพลังทางชีววิทยาของป่าไม้ โดยเฉพาะการปรับปรุงระบบการคุ้มครองและรักษาป่าไม้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน
2. นำป่าไม้และคุณประโยชน์ของป่าไม้มาใช้อย่างสมเหตุสมผล โดยเฉพาะเพื่อปรับปรุงคุณประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของทรัพยากรป่าไม้
3. การฟื้นฟู ปกป้อง รักษา ขยายป่าไม้ ให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาความต้องการด้านอาหาร ระบบการผลิตสินค้า และการสร้างกิจกรรมถาวรสำหรับประชาชนเขตภูเขา

กองประชุม ได้ยุติเกี่ยวกับขั้นตอนที่ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันไม่ให้มีการทำลายป่าไม้ และลงมติว่า “ต้องเพิ่มความปกคลุมของป่าไม้ขึ้นให้ได้ 70% เหมือนเก่าในปี 2563” ภายหลังปี 2539 กฎหมายฉบับที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ได้ถูกรับรองและประกาศใช้โดยสภาแห่งชาติ กฎหมายนี้

คือ กฎหมายป่าไม้ 2539 ในยุทธศาสตร์ป่าไม้ถึงปี 2563 ของ สปป.ลาว ได้กำหนดนโยบายแผนงาน และแผนการดำเนินงานบูรณมิติ

ทิศทางนโยบายและหลักการในการดำเนินการ

รัฐบาลได้วางแผนการปฏิบัติ เป้าหมาย และจุดประสงค์ของนโยบายป่าไม้ให้บรรลุผลสำเร็จหรือเป็นรูปธรรม โดยได้เรียกร้องให้ดำเนินการกับสิ่งท้าทายอันสำคัญ ในด้านนโยบาย เรียกร้องให้มีการดำเนินการต่อ คือ ยุทธศาสตร์ป่าไม้ถึงปี 2563 ในปี 2548

1. กำหนดนโยบายแห่งชาติเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน และการวางแผนใช้ที่ดินแบบยั่งยืนในระดับมหภาคและในระดับภาคสนาม
2. ปรับปรุงการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติมุ่งเพื่อลดความยากจนลง
3. นำรูปแบบที่มีลักษณะวิทยาศาสตร์ที่สามารถเชื่อถือได้มาใช้ในการกำหนดการอนุญาตการตัดไม้ และการเก็บของป่าในป่าผลิตธรรมชาติที่ยั่งยืน
4. ควบคุมการตัดไม้ การส่งไม้ และส่งของป่าออกต่างประเทศ ให้เข้าสู่ระเบียบหลักการ และระบบแบบยั่งยืน ส่งเสริมการดัดแปลงไม้และการเก็บของป่าโดยมีส่วนร่วมของประชาชน
5. ปรับปรุงคุณภาพการผลิตของอุตสาหกรรมดัดแปลงไม้โดยการนำระเบียบต่างๆ มาใช้ รวมทั้งการทำให้ความต้องการในการดัดแปลงสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองแบบยั่งยืนของป่าไม้และเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ไม้สำเร็จรูปให้มากขึ้น
6. ส่งเสริมการปลูกต้นไม้และการคุ้มครองสวนปลูกต้นไม้ โดยการกำหนดบรรดาเป้าหมายผู้ลงทุนและการตลาดให้ละเอียด ขณะเดียวกันก็พัฒนาแผนการลงทุนปลูกไม้เพื่อปรับปรุงพื้นฐานให้แก่ต้นไม้และการสร้างรายรับให้แก่เกษตรกร
7. ป้องกันบรรดาการกระทำหรือกิจการต่างๆ ที่เป็นการบุกรุกทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งทำให้ชีวนานาพันธุ์เสื่อมโทรมลงโดยการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบการอย่างเข้มงวด สร้างความสามารถและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคุ้มครองป่าไม้และทรัพยากรป่าไม้

8. กำหนดขอบเขตเป้าหมายที่จะดำเนินการปิดป่าธรรมชาติ ในที่นี้รวมถึงเขตที่จะปิดป่าแบบถาวร คือ เขตยุทธศาสตร์ป้องกันชาติและเขตที่เป็นต้นน้ำลำธารหรือเขตอ่างโด้งและเขตที่จะปิดป่าแบบชั่วคราว คือ เขตที่มีการถางป่าทำไร่มาหลายปีแล้ว เขตที่ยังไม่ได้จัดสรรแบบยั่งยืนและเขตที่มีการตัดไม้มากเกินไปกว่าที่ป่าจะตอบสนองได้

หลักการ

หลักการต่างๆ ต่อไปนี้ ถือเป็นศูนย์กลางของการคุ้มครองของแผนงานในการปฏิบัติบรรดานโยบายและแผนงานต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้

1. สร้างให้สำเร็จ และปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองป่าไม้กำหนดความรับผิดชอบของทุกองค์การ ส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด และมีมาตรฐานและมีความโปร่งใสสำหรับการตัดสินใจ
2. ปรับปรุงประสิทธิภาพของแผนงานและสร้างความเข้มแข็งในการแข่งขันในระดับสากล โดยผ่านมาตรฐานทางการตลาด
3. ทำให้สำเร็จ กระบวนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นแบ่งความรับผิดชอบให้ท้องถิ่น หรือระบบวางแผนและการจัดตั้งปฏิบัติจากล่างขึ้นบนอย่างเด็ดขาด และเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น
4. เพิ่มการสร้างรายได้ และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเหมาะสมด้วยการนำกลไกผลักดันการประดิษฐ์สิ่งใหม่มาใช้
5. ช่างชิงความร่วมมือกับสากลอย่างมีประสิทธิภาพ

กฎหมายป่าไม้ลาว (ฉบับปรับปรุงปี 2550)

มาตรา 6 ว่าด้วยการส่งเสริม การปกป้อง รักษาป่าไม้ และขยายป่าไม้ รัฐส่งเสริมบุคคลและองค์กรเข้าร่วมในการปกป้อง รักษา ฟื้นฟูสภาพป่า ป่าปลูกไม้ และขยายทรัพยากรป่าไม้ ด้วยการ

วางแผนนโยบาย ระเบียบการและมาตรการต่างๆ มุ่งมั่นทำให้ป่าไม้กลายเป็นทรัพยากรที่สมบูรณ์มีคุณค่าและยั่งยืน

มาตรา 16 ได้แบ่งประเภทป่าไม้ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ป่าป้องกัน
2. ป่าสงวน
3. ป่าผลิต

ยุทธศาสตร์ป่าไม้ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ยุทธศาสตร์ป่าไม้ ถึง ปี 2563 เพื่อชี้แนะในการพัฒนางานด้านป่าไม้ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติ และมาตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์นี้เป็นพื้นฐานเพื่อการสร้างแผนดำเนินงานด้านป่าไม้ของรัฐบาลและเพื่อสร้างแผนงาน โครงการร่วมมือกับสากลในระยะสั้นและระยะกลาง การพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมและเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ป่าไม้ ถึงปี2563 จึงต้องได้ทบทวนและปรับปรุงให้ทันสภาพการณ์และสนองตอบตามแนวทางนโยบายของพรรคและรัฐในแต่ละระยะ ดังนั้นการพัฒนาแผนงานป่าไม้และการดำเนินการคุ้มครองป่าไม้แบบยั่งยืนเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อลดล้างความทุกข์จน โดยการคุ้มครองป่าไม้บ้านรวมทั้งการปรับปรุงและขายของป่า การอนุรักษ์ดิน-น้ำ การปลูกไม้พื้นที่ขนาดเล็ก การมีส่วนร่วมในการคุ้มครองป่าผลิตและอื่นๆ (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2548)

วัตถุประสงค์รวม

วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ป่าไม้ ถึง2563 เพื่อกำหนดและสร้างนโยบายการดำเนินการ กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องจูงจูงหมายเพื่อสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีการสนับสนุนด้านนโยบายป่าไม้ โดยเฉพาะในระยะยาวคือสร้างระบบการคุ้มครองการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับการปรับปรุงแก้ไขความยากจนของประชาชนที่ดำรงชีวิตในเขตชนบท การปกป้องชีวนานาพันธุ์ เพิ่มรายรับจากป่าไม้เข้าในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติและท้องถิ่นในรูปแบบที่ยั่งยืนและเฉพาะระยะสั้นคือ (1) ปรับปรุงนโยบาย ระเบียบการและกรอบการทำงานเพื่อเอื้ออำนวยให้แก่การขยายระบบการคุ้มครองป่าไม้แบบยั่งยืน

ในขอบเขตทั่วประเทศ (2) นำเอาป่าผลิตที่เป็นบุริมสิทธิเข้าสู่ระบบการคุ้มครองจัดสรร (3) พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนบรรดาเผ่าด้วยผลประโยชน์ที่เกิดจากการคุ้มครองการจัดการป่าไม้ และกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่อาศัยอยู่กับป่าไม้ โดยส่วนใหญ่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่ยากจนในนั้นรวมทั้งประชาชนที่เป็นกลุ่มเผ่าต่างๆ การดำรงชีวิตประจำวันและการดำเนินกิจกรรมในการสร้างรายรับ เช่น การเก็บหาผลิตผลจากป่าไม้เพื่อใช้ประโยชน์ภายในครัวเรือนก่อนและเพื่อขาย เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าป่าไม้มีความสำคัญและจำเป็นที่สุดในการเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

วัตถุประสงค์เฉพาะ

วัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อพัฒนาแผนงานป่าไม้มี ดังนี้

1. สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อรับประกันว่ายุทธศาสตร์ป่าไม้จะสามารถปฏิบัติได้ตามหมายได้
2. ครอบคลุมและแก้ไขการกระทำต่างๆ ที่จะทำให้ทรัพยากรป่าไม้ลดลงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ นอกจากนั้นก็เป็นการเปลี่ยนชีวิตการเป็นอยู่ของประชาชนผู้ยากจนในเขตชนบท และรักษาไว้ความปกคลุมของป่าไม้
3. พัฒนาและบังคับใช้กฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้
4. นำเอาผลิตผลไม้จากป่าผลิตเข้าสู่การผลิตแบบยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นและส่งเสริมการปลูกไม้เป็นสินค้าโดยประชาชน กลุ่มคน องค์กร วิชา หกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง นักลงทุนภายในและต่างประเทศ ส่วนภาครัฐจะสนองด้านนโยบาย อำนาจความสะดวก และสนองทางด้านวิชาการ
5. สร้างความสมดุลระหว่างอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ ปริมาณไม้ที่อนุญาตให้ตัดไม้ประจำปีที่ได้กำหนดตามหลักวิทยาศาสตร์และส่งเสริมอย่างแข็งแกร่ง การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปอยู่ภายใน

6. เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ระบบนิเวศป่าไม้ถิ่นอาศัยและบรรดาชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ใกล้จะสูญพันธุ์

7. ป้องกันดิน แล่งน้ำ สิ่งแวดล้อม และรับประกันความมั่นคง ของสิ่งก่อสร้างพื้นฐาน โครงสร้างที่สำคัญต่างๆ ด้วยการอนุรักษ์ป่าไม้

8. นำใช้รายรับจากป่าไม้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาแผนงานเศรษฐกิจอื่นๆ ตามแผนการพัฒนาบูรณสิทธิของรัฐบาล รวมทั้งการประกอบส่วนทางอ้อมเข้าในการลดล้างความทุกข์จน

9. รับประกันการคุ้มครองเครื่องป่าของดงแบบยั่งยืนและการประกอบส่วนเสริมสร้างในเรื่องของป่าเข้าในการปรับปรุงชีวิตการเป็นอยู่ของประชาชนในเขตชนบท

ระดับคาดหมายของแผนป่าไม้ เพื่อประกอบส่วนเข้าในการลดล้างความยากจน

1. เพิ่มระดับความอุดมสมบูรณ์ของป่าที่มีอยู่ในปัจจุบันขึ้นให้ได้ 70% ด้วยการฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรมให้ได้ 6,000,000 เฮกตาร์ (37,500,000 ไร่) และปลูกไม้ให้ได้ 500,000 เฮกตาร์ (3,125,000 ไร่) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตชนบทรวมทั้งการสนองผลิตผลป่าไม้และน้ำแบบยั่งยืนและการป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ

2. สนองผลิตผลป่าไม้แบบยั่งยืนเพื่อการใช้ประโยชน์ภายในและเป็นการสร้างรายรับครอบครัว รายรับที่ได้จากผลิตผลป่าไม้และส่งเสริมผลิตภัณฑ์ไม้และของป่าออกต่างประเทศ ประกอบส่วนในการสร้างรายรับแห่งชาติและรายรับเงินตราต่างประเทศ ทั้งเป็นการเพิ่มงานทำทางตรงและทางอ้อมอีกด้วย

3. อนุรักษ์ชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และถิ่นอาศัยที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพืชและสัตว์ที่ถูกรักษาด้วยหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศก็คืออยู่สถานที่อื่นๆ

4. ปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม ป้องกันดิน รักษาแหล่งน้ำและภูมิอากาศและเชื่อมโยงกับการปฏิบัติยุทธศาสตร์ชีวนานาพันธุ์

มาตรการรวมในการปฏิบัติยุทธศาสตร์ป่าไม้ ถึงปี 2563

1. กำหนดนโยบายแห่งชาติเกี่ยวกับการนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ และการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบยั่งยืนในระดับมหภาคและในระดับภาคสนาม
2. ปรับปรุงการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติในชั้นบ้านจตุรมุขหมายเพื่อลดความเสี่ยงความยากจน
3. นำใช้รูปแบบที่สามารถเชื่อถือได้ไปใช้ในการกำหนดปริมาณการตัดไม้ในป่าผลิตธรรมชาติที่ยั่งยืน
4. ควบคุมการตัดไม้และส่งของป่าออกต่างประเทศแบบกระจายและแบบไม่ยั่งยืนส่งเสริมการคุ้มครองและปรับปรุงป่าแบบยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
5. ปรับปรุงคุณภาพการผลิตของอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ ด้วยการนำมาตรการต่างๆ ในนั้นรวมทั้งการทำให้ความสามารถในการปรุงแต่งสมดุลกับความสามารถในการอนุรักษ์ไม้แบบยั่งยืนของไม้และเพิ่มทวิการปรุงแต่งผลิตภัณฑ์ไม้สำเร็จรูป
6. การส่งเสริมการปลูกไม้การคุ้มครองการปลูกไม้โดยการกำหนดจตุรมุขหมายผู้ลงทุนและตลาดให้ละเอียดชัดเจน พร้อมกันนั้นก็พัฒนาแผนการลงทุนปลูกต้นไม้เพื่อปรับปรุงรากฐานให้แก่ไม้และการสร้างรายรับให้แก่เกษตรกร
7. ต่อต้านการกระทำหรือกิจการต่างๆ ที่เป็นการบุกรุกทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งทำให้ชีวนาพันธุ์เสื่อมโทรมลง โดยการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบให้เข้มงวด ก่อสร้างความสามารถและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคุ้มครองป่าไม้

เพื่อให้สำเร็จตามจตุรมุขหมายและวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ ยุทธศาสตร์ป่าไม้ ถึงปี 2563 ได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญบนพื้นฐานแผนดำเนินงานใน 9 ขอบเขตงาน และมีทั้งหมด 144 แผนดำเนินงาน ที่แตกต่างกัน คือ

1. การแบ่งเขตคุ้มครองการใช้ประโยชน์ที่ดินและป่าไม้ มี 12 แผนดำเนินงาน
2. การคุ้มครองการจัดการป่าผลิต (ป่าเศรษฐกิจ) มี 15 แผนดำเนินงาน

3. การคุ้มครองและนำใช้ประโยชน์ของป่าแบบยั่งยืนมี 10 แผนดำเนินงาน
4. การพัฒนาการปลูกต้นไม้มี 14 แผนดำเนินงาน
5. การกำหนดแผนการตัดไม้และเก็บค่าพันธุ์ไม้มี 6 แผนดำเนินงาน
6. การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปไม้มี 14 แผนดำเนินงาน
7. การอนุรักษ์ชีวนานาพันธุ์รวมทั้งการคุ้มครองป่าสงวน สัตว์น้ำ-สัตว์ป่ามี 22 แผนงาน
8. การคุ้มครองป่าป้องกันและการจัดการอ่างต้งน้ำมี 5 แผนดำเนินงาน
9. การคุ้มครองที่ดิน-ป่าไม้ บ้าน (ในหมู่บ้าน) เพื่อลดความเสี่ยงภัยธรรมชาติ 13 แผนดำเนินงาน

สรุปได้ว่า การสร้างแผนยุทธศาสตร์ป่าไม้นับตั้งแต่ปัจจุบันจนกระทั่งถึงปี 2563 ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการเสริมสร้างแนวทางนโยบายของพรรค-รัฐ เพื่อให้ทรัพยากรป่าไม้ที่มีอยู่ในปัจจุบันได้รับการคุ้มครองและนำใช้ประโยชน์แบบยั่งยืน ทั้งเป็นการสนองตอบตามความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติ ซึ่งก็คือความปรารถนาของสังคมภายในสอดคล้องกับยุคสมัยและทิศทางรวมของเขตภาคพื้นและความเป็นสากลในการคุ้มครองปกป้องรักษาและการใช้ทรัพยากรป่าไม้แบบยั่งยืน รวมทั้งเป็นการรักษาสีเขียว

แนวคิดการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนใน สปป.ลาว

นับตั้งแต่ก่อตั้งประชุมป่าไม้ทั่วประเทศครั้งที่หนึ่ง ในปี 2532 เป็นต้นมา รัฐบาลลาวได้พยายามดำเนินการหลายอย่างที่เห็นว่าเป็นบทบาทสำคัญ เพื่อเสริมขยายให้เกิดการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืน โดยเฉพาะรัฐบาลได้สร้างแผนการดำเนินงานป่าไม้เริ่มต้นในปี 2534 ได้ประสบผลสำเร็จหลายโครงการและได้ออกกฎหมายป่าไม้ ระเบียบที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง ซึ่งได้กำหนดเป็นป่าผลิตของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบันมีจำนวน 8 แห่ง พื้นที่ 651,450 เฮกตาร์ หรือประมาณร้อยละ 2.2 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ได้ครอบคลุมถึง 18 เมือง และ 4 แขวง ได้แก่ แขวงคำม่วน แขวงสะหวันเขต แขวงสาละวัน และแขวงจำปาสัก เป้าหมายรวมเพื่อตั้งระบบการจัดการป่าผลิตในประเทศเพื่อลดความเสี่ยงภัยธรรมชาติและเสริมขยายกิจกรรมป่าไม้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ ก็คือในท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2534)

ความหมายของป่าผลิต (ป่าเศรษฐกิจ)

จาริต ดิงสภักดิ์ (2531) ได้ให้ความหมายว่า ป่าผลิตเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นแหล่งผลิตไม้สำหรับบริโภคภายในประเทศ ในส่วนนี้ให้เอกชน

เป็นผู้ดำเนินการ โดยรัฐเป็นผู้จำแนกประเภทที่ดินเพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมซึ่งมีการสนับสนุนในการปลูกป่า 3 ประเภทหลัก ดังนี้

1. การปลูกป่าไม้โตเร็วและสวนผลไม้
2. การปลูกไม้มีค่าทางด้านเศรษฐกิจ
3. การปลูกป่าชุมชน

กฎหมายป่าไม้อายุ 2539 ได้ให้ความหมายป่าผลิตเป็นป่าไม้ และที่ดินป่าไม้ซึ่งถูกจัดแบ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน บรรดาชนเผ่า ด้านไม้และผลิตภัณฑ์ป่าไม้คงสภาพเดิมตลอดไป ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. มุ่งการจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้แบบยั่งยืนมีประสิทธิภาพควบคู่กับการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมประกอบกับการปรับปรุงชีวิตการอยู่ของประชาชนบรรดาเผ่าต่างๆ ให้ดีขึ้น
2. กำหนดหลักการและวิธีการในการวางแผนจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ
3. มุ่งทำให้ป่าสามารถสนองตอบไม้ และผลผลิตป่าไม้แบบต่อเนื่องและยั่งยืน
4. มุ่งเพื่อพัฒนาบ้านและลดความจนของชาวบ้าน

การกำหนดจัดแบ่งพื้นที่ป่าในเขตจัดการตามวัตถุประสงค์ของการนำมาใช้

เขตจัดสรรจะต้องแบ่งออกเป็นหลายพื้นที่นำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดการซึ่งประกอบมีดังนี้

1. เขตที่สามารถผลิตไม้เป็นสินค้า พื้นที่นี้คือพื้นที่ป่าผลิตตัวจริง พื้นที่ป่าฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและพื้นที่ป่าปลูก

2. เขตสงวน เขตนี้ประกอบด้วย พื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ป่าป้องกัน

3. เขตที่ไม่สามารถผลิตไม้เป็นสินค้า เขตนี้ประกอบด้วยพื้นที่ผลิตของประชาชนที่อาศัย และสิ่งปลูกสร้างเป็นเขตดินเพื่อการเกษตร พื้นที่พระลานหิน หนองน้ำ และดินทาม

หลักการรวมในการกำหนดป่าผลิต

1. ระบบป่าผลิตต้องเป็นเขตที่มีการกำหนดเขตอย่างชัดเจนทั้งในแผนที่และภาคสนาม
2. เขตป่าผลิตต้องขึ้นทะเบียนเข้าในฐานข้อมูลระดับชาติเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตรวจตรา ติดตามในแต่ละช่วง
3. เขตป่าผลิตทุกแห่งรัฐบาลจะต้องรับรู้และประกาศก่อตั้งจากรัฐบาลอย่างเป็นทางการ

มาตรฐานในการกำหนดป่าผลิต

มาตรฐานในการกำหนดป่าผลิตต้องประกอบด้วยมาตรฐาน ดังนี้

1. เขตป่าผลิตต้องมีพื้นที่รวมต่ำสุด 5,000 เฮกตาร์ (31,250 ไร่) กรณีมีพื้นที่เล็กกว่า แต่ 500 เฮกตาร์ (3,125 ไร่) ขึ้นไป ที่อยู่ใกล้เคียงซึ่งสามารถจัดสรรได้ ควรเอาเขตป่าผลิตที่กล่าวมาเข้ามาเป็นเขตป่าผลิตเดียวกัน
2. เขตป่าผลิตต้องครอบคลุมด้วยพื้นที่ๆ มีป่าและพื้นที่ที่สามารถกลายเป็นป่าได้ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวสามารถตอบสนองปริมาณไม้และผลิตผลป่า สำหรับจุดมุ่งหมายในการผลิตในปัจจุบันและอนาคตอย่างน้อย 60% ของพื้นที่ป่าผลิตทั้งหมด ส่วนพื้นที่ 40% ที่ยังเหลือนั้นอาจรวมเอาพื้นที่ประเภทการนำใช้ที่ดินและป่าไม้อื่นๆ ที่เป็นพื้นที่เล็กเข้ากัน
3. เขตป่าผลิตต้องเป็นเขตที่สามารถสนองปริมาณไม้เพื่อวัตถุประสงค์ทางด้านธุรกิจไม้ และผลิตผลป่าไม้และสามารถนำไม้ได้แบบยั่งยืน

4. เขตป่าผลิตจะไม่รวมเอาเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าป้องกันระดับชาติ เขตที่กำหนดเพื่อเป็นเขตป้องกันชาติ เขตที่ไม่มีป่าไม้ พื้นที่กว้างใหญ่ เขตก่อสร้างพื้นฐาน โครงสร้างที่เป็นพื้นที่กว้างใหญ่ เป็นต้น คือ เขตอ่างเก็บน้ำและเขตที่กำหนดเป็นเขตก่อสร้าง โครงสร้างอื่นๆ หรือเขตพัฒนาเกษตรกรรม

5. เขตป่าผลิตต้องมีขอบเขตชายแดนที่สามารถกำหนดได้อย่างชัดเจนเป็นต้นเนินภูเขา สายน้ำ เส้นทางและอื่นๆ ไกลจากชายแดนระหว่างชาติ อย่างต่ำ 5 กิโลเมตร ถึงอย่างไรก็ตาม ขอบเขตดังกล่าวอาจมีการปรับปรุงได้ในเวลาปฏิบัติจริง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่

6. คำสั่งของสำนักงานนายกรัฐมนตรี เลขที่ 27/นย เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2549 ได้มีการกำหนดเขตป่าผลิตแห่งชาติ จำนวน 8 เขตใน 4 แขวง ของการจัดการป่าผลิต และพัฒนาชนบทในทั่วประเทศ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ป่าผลิตแห่งชาติ 8 แห่ง

เลขที่	ชื่อป่าผลิต	พื้นที่ป่า ไม้ (ไร่)	ที่ตั้ง แขวง	ขอบเขตที่ตั้ง (Location)	
				เส้นแวง (Longitude)	เส้นขนาน (Latitude)
1	ดงภูซอย	147,406	คำม่วน	105 ° 01' 00" - 105 ° 34' 00"	17 ° 02' 30" - 17 ° 22' 30"
2	นากะทิง	105,416	คำม่วน	105 ° 26' 25" - 106 ° 27' 15"	17 ° 02' 00" - 17 ° 20' 00"
3	ดงกเพาะ	51,650	สะหวันเขต	105 ° 39' 00" - 105 ° 58' 00"	16 ° 20' 00" - 16 ° 43' 00"
4	ดงสีทวน	150,900	สะหวันเขต	105 ° 16' 00" - 105 ° 07' 00"	15 ° 59' 30" - 16 ° 16' 30"
5	สีลิวังเวิน	37,590	จำปาสัก	105 ° 48' 25" - 106 ° 05' 30"	15 ° 15' 30" - 15 ° 27' 15"
6	ปะทุมพอน	27,043	จำปาสัก	105 ° 56' 00" - 106 ° 12' 30"	14 ° 41' 25" - 14 ° 54' 10"
7	เล่างาม	74,580	สาละวัน	105 ° 49' 45" - 106 ° 15' 45"	15 ° 26' 30" - 15 ° 43' 15"
8	ภูตาดลระวา	61,772	สาละวัน	105 ° 51' 30" - 106 ° 12' 45"	15 ° 28' 15" - 15 ° 43' 15"
รวม		656,357			

ที่มา: กระทรวงกลุ่กรรมและป่าไม้ (2549)

การวางแผนจัดการป่าในแต่ละพื้นที่

1. การวางแผนการจัดการในพื้นที่ที่สามารถผลิตไม้เป็นสินค้า

1.1 พื้นที่ป่าผลิตตัวจริงเป็นเขตเบญจพรรณ ป่าดงดิบแล้งป่าใบเข้มน ป่าโคกซึ่งจำนวน ปริมาณเนื้อ ไม้ยืนต้นใน 1 เฮกตาร์ (1เฮกตาร์ = 6.25 ไร่) ที่วัดเส้นผ่ากลางมากกว่า 20 ซม. อย่างน้อย มีปริมาตรไม้ 75 ม³/เฮกตาร์ จึงสามารถตัดไม้ออกมาขายได้

1.2 วงรอบการตัดไม้ ออก คือ 15 ปี สำหรับเขตท่งเพียง (พื้นที่ราบ)และ 20 ปีสำหรับ เขตที่สูง

1.3 การกำหนดปริมาณพื้นที่ตัดไม้ ออกประจำปีได้มุ่งหมายในพื้นที่ที่มีจำนวนเนื้อ ไม้ มากเป็นหลักและได้พิจารณาเงื่อนไขต่างๆ เช่น การเข้าถึงพื้นที่ที่ง่ายและทางเศรษฐกิจ

1.4 พื้นที่ป่าฟื้นฟู คือ ป่าที่ถูกตัดออกในอัตราสูงเกินไป ซึ่งทำให้ปริมาณเนื้อ ไม้ยืนต้น ของป่าดังกล่าวได้ลดลงมากกว่า 75 ม³/เฮกตาร์ ดังนั้นจะต้องมีการจัดการให้กลายเป็นป่าผลิตที่ สามารถสนองความต้องการได้ โดยให้เป็นไปตามธรรมชาติ ส่งเสริมการฟื้นฟูสภาพป่าซึ่งให้มีการ ปลุกชนิดพันธุ์ไม้พื้นเมืองและนำใช้หลักวิธีการบำรุงรักษาป่า

1.5 พื้นที่เสื่อมโทรม คือป่าที่ไม่สามารถกลับคืนเป็นป่าผลิตและไม่สามารถสนองไม้ ได้ตามธรรมชาติภายในรอบตัดไม้ 3 รอบ หรือ 45 ปี ในเขตนี้อนุญาตเก็บของป่าแต่ไม่อนุญาตการ ตัดไม้

2. การวางแผนจัดการ ในเขตสงวนพื้นที่นี้ประกอบด้วย

เขตเชื่อมต่อด้านริมน้ำ แหล่งน้ำสำคัญ ป่าสำคัญทางศาสนาและประเพณี พื้นที่อนุรักษ์ ชีวนานาพันธุ์ และอื่นๆ ที่มีคุณค่าทางด้านอนุรักษ์ พื้นที่ป่าป้องกันเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงและ เป็นพื้นที่ที่มีอัตราการชะง่อนง่าย ในพื้นที่นี้ไม่อนุญาตให้ดำเนินการตัด ไม้ ออก จะอนุญาตให้เก็บ กิ่งของป่าได้

3. การวางแผนการจัดสรร ในเขตที่ไม่สามารถผลิตไม้เป็นสินค้า

พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ของชาวบ้าน การที่จะตัดไม้ออกจากพื้นที่นี้จะถูกจำกัดและมีปริมาณเนื้อไม้ยืนต้นอย่างต่ำ 50 ม³/เฮกตาร์ การจัดการตัดไม้ออกแต่ละปีจะมีรอบตัดไม้ 15 ปี หรือ 20 ปี เท่ากับรอบตัดไม้ในพื้นที่ป่าผลิตตัวจริง

สรุปได้ว่า นโยบายของรัฐในการจัดการป่าผลิต ผู้วิจัยหมายถึงแนวคิดการจัดการป่าเพื่อเสริมขยายการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้ป่าสามารถสนองไม้และผลผลิตป่าไม้แบบยั่งยืนและเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

White,A.T. (1982) ได้ให้คำจำกัดความว่า “การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ ด้วยกัน คือ มิติหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สองมีส่วนร่วม เสี่ยงละในการพัฒนาการ ลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สามมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน” นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมยังจะช่วยสร้างความรู้สึก รับผิดชอบและความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้การดำเนิน โครงการต่างๆ ที่กำหนดไว้ประสบความสำเร็จได้

Hay,D.G. (1985, อ้างใน จิรายุ ทองเขาอ่อน, 2537) ได้ศึกษาถึงเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางสังคมของบุคคลว่าได้แก่สถานภาพทางสังคมสถานภาพทางอาชีพและที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำจะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน น้อยกว่าผู้มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง

มนัส สุวรรณ (2531) ศึกษาวิจัยเรื่องการให้ความรู้ความเข้าใจระดับตำบลในเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในจังหวัดน่านพบว่าประชาชนทั่วไปมีความรู้พื้นฐานเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติต่อการดำรงชีวิตค่อนข้างดี มีความตระหนักในปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในท้องถิ่นและมีความพร้อมสูงในการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหา

จักรพันธ์ วงศ์บูรณาวาทย์ (2531) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทเจ้าหน้าที่ขององค์กรประชาชน ในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดน่าน พบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่ผู้นำชุมชนและ

ประชาชนต่างมีความตระหนักในปัญหาความรุนแรง และความเสื่อมโทรมในทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมค่อนข้างดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างตระหนักถึงความบกพร่องในด้านโครงสร้างขององค์กรที่เป็นอยู่ในปัจจุบันรวม ทั้งการประสานงานและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมต่างๆ ในเรื่องการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้กลุ่มผู้นำชุมชนรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเขาควรจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรธรรมชาติมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ดิน เรื่องป่าไม้ เรื่องน้ำ

มานะ นาคำ (2543) ได้ศึกษาเรื่องระบบการจัดการป่าสาธารณะประโยชน์ขององค์กรชุมชนป่าตะโกร้างโนนระกา พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการจัดการป่าสาธารณะประโยชน์ขององค์กรชุมชน ได้แก่

1. ผู้นำชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญ ต่อความสำเร็จในการจัดการป่าตะโกร้างโนนระกา ทั้งนี้ ผู้นำชุมชนต้องเห็นความสำคัญกับการจัดการป่าสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการจัดการป่า
2. การจัดการป่าสาธารณะประโยชน์ภายใต้องค์กรชุมชนที่เป็นทางการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น ทำให้กฎเกณฑ์ในการจัดการป่าได้รับการยอมรับและปฏิบัติตาม มีทรัพยากรที่สนับสนุนการจัดการป่าอย่างต่อเนื่อง และสามารถประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกได้ดี
3. นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทำให้องค์กรมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น กระแสนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทำให้องค์กรชุมชนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกได้ดี
4. การประสานงานระหว่างองค์กรชุมชนกับหน่วยงานภายนอก ในการจัดการป่าองค์กรชุมชนต้องการรับรองอำนาจหน้าที่ และการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการป่าจากองค์กรภายนอก
5. ความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นกระตุ้นให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

6. ระบบแนวคิดของชาวบ้านต่อป่าสาธณประโยชน์ ชาวบ้านเห็นว่าป่าสาธณประโยชน์เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์และเก็บหาของจากป่าร่วมกันระบบกรรมสิทธิ์ในที่ดินและทรัพยากรจากป่าสาธณประโยชน์ชัดเจนว่าเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันของชุมชน

7. ความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนที่เป็นเครือญาติกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นคนชาติเขมรเหมือนกันและเป็นชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากป่าสาธณประโยชน์ร่วมกัน

ศลิษา พิงแสงแก้ว (2537) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอตันคำแพง พบว่า ชาวบ้านได้รักษาป่าบนพื้นฐานความเชื่อในเรื่องการนับถือผี ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจในการรักษาป่า ขณะเดียวกันชาวบ้านก็ยึดถือป่าว่าเป็นสิทธิร่วมกันของชุมชน ไม่ใช่ของหลวง ชาวบ้านทุกคนจึงมีส่วนร่วมกันถึงสิทธิและหน้าที่ในการจัดการและใช้ประโยชน์จากป่าไปพร้อมๆ กัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ชาวบ้านก็พยายามปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการทรัพยากรของชุมชนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกันกับป่าได้ตลอดไปและการพัฒนาการต่อสู้ของชาวบ้านเพื่อให้ได้ป่าชุมชนกลับคืนมานั้น จะพบว่าชาวบ้านจะใช้วิธีการหลายรูปแบบผสมผสานกับแต่ละยุคแตกต่างกันไป ได้แก่ ยุคบุกเบิก ชาวบ้านอาศัยความเชื่อในเรื่องผีและสิทธิตามประเพณีในการจัดการป่า ในยุคการแตกสลายของระบบนิเวศ ชาวบ้านก็มีการใช้ป่าในเชิงพาณิชย์มีการจัดการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพพยายามสร้างระบบเกษตรที่ถาวรและมีการเปลี่ยนแปลงเมล็ดพันธุ์ ในยุคแสวงหาความชอบธรรมและความเป็นธรรม ชาวบ้านมีการร้องเรียนต่ออำนาจรัฐในระดับท้องถิ่นและระดับที่สูงกว่าร้องขอความเป็นธรรมต่อกลุ่มพลังต่างๆ และมีการใช้พลังมวลชนกดดันกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ขั้นตอนการวางแผนดำเนินงาน ขั้นตอนการลงทุนปฏิบัติและขั้นตอนการติดตามประเมินผลงานผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าชาวบ้านจะมีส่วนร่วมน้อยแต่การศึกษาเชิงคุณภาพยืนยันได้ว่าทั้ง 4 ขั้นตอน ชาวบ้านมีส่วนร่วมอย่างมาก แต่เพราะชาวบ้านจะมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่สามารถวัดด้วยข้อมูลเชิงปริมาณได้

Srisinthon (1996) ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในการใช้ป่าไม้ การวิจัยครั้งนี้ได้คำนึงถึงการเผชิญหน้าระหว่างรัฐกับประชาชน โดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการ เมืองซึ่งสาเหตุร่องรอยขึ้นอยู่กับประโยชน์ของการใช้สอยป่าไม้และผลผลิตจากป่าเพราะสาเหตุของการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศในปี พ.ศ. 2528 (ปีเริ่มต้นแห่งนโยบายป่าไม้)

จนถึงปี พ.ศ. 2538 คุณภาพเชิงปริมาณของการวิจัย การใช้แหล่งข้อมูลหลากหลายจากการศึกษานี้ แสดงให้เห็นถึงเหตุผลและที่มาของความขัดแย้งอันได้แก่

1. การละเลยและขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของรัฐบาล
2. นโยบายที่เป็นปัญหาของป่าไม้
3. ประชาชนขาดความรับผิดชอบในการใช้ป่าไม้

บุญทัศน์ ลัทธิปัญญา (2541) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตป่าสงวน พบว่า ประชาชนมีความรู้ความจำและความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ดีพอควร แต่ยังขาดความสามารถในการประยุกต์ใช้ ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ส่วนมากก็เป็นส่วนราชการ หรือเจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นผู้ให้ความรู้และทำร่วมกับประชาชนในหมู่บ้าน

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของคน ในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม

สุติเตต วันนะวงส์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนลาวในการดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินและมอบดินมอบป่า พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินในระดับปานกลาง

Stewart (2002) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการจัดการป่า: กรณีศึกษาป่าตัวอย่างในประเทศจีนการจัดการป่าแบบผสมผสานให้เป็นระบบในทางปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคมทั้งมีการมีส่วนร่วมจากการสำรวจการใช้ป่าในการเพาะปลูก 354 ไร่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ งานวิจัยพบว่า

1. การจัดการป่าไม้ ส่วนใหญ่นั้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสังคมและเข้าใจนโยบายร่วมกันในการจัดการป่าในสาธารณรัฐประชาชนจีน อยู่ในระดับมาก

2. การจัดการป่าแบบผสมผสานในการจัดการสาธารณรัฐประชาชนจีนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมากนั้นคือการปลูกพืชเพื่อเป็นอาหารและปลูกต้นไม้ขึ้นมาทดแทน

สมาพร ศิริลาภ (2546) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ดงผักข่า พบว่า กระบวนการในการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนมีขั้นตอนต่างๆ ตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้ และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยผู้นำชุมชนคือผู้ใหญ่บ้านซึ่งได้รับการมอบอำนาจในการดูแลรักษาจากอธิบดีกรมป่าไม้โดยตรงเป็นผู้นำในการปฏิบัติ

ชิน ศิริสวัสดิ์ (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้โดยใช้มิติทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาป่าชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวไว้ว่าการวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบสิ่งที่มีประโยชน์ที่ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการป่าชุมชนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. วัฒนธรรมชุมชนมีผลต่อการจัดการป่าชุมชนจริง ดังนั้นการที่จะดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับป่าชุมชนควรจะมีการศึกษาถึงแนวคิดความเชื่อและวิถีของชุมชนที่มีต่อป่านั้นก่อนแล้วจึงดำเนินการให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนนั้นๆ จะช่วยให้การดำเนินการเป็นไปด้วยดีและบังเกิดผลอย่างแท้จริง

2. โดยพื้นฐานทางวัฒนธรรมของชุมชนในชนบท จะให้ความเคารพและเชื่อถือผู้อาวุโส โดยเฉพาะถ้าเป็นผู้อาวุโสที่เป็นผู้ใหญ่ในตระกูลด้วยแล้วจะได้รับการยอมรับเป็นอย่างสูง การดำเนินการเกี่ยวกับชุมชน ถ้าได้ผู้อาวุโสที่มีลักษณะดังกล่าวมาเป็นแกนหลักในการทำงานด้วย ก็จะช่วยผลักดันให้งานประสบความสำเร็จขึ้น

3. ผู้นำชุมชนทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งเป็นผู้คนในชุมชนให้การยอมรับนับถือ เป็นอีกคนหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานป่าสำเร็จลงได้ ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรจะค้นหาผู้นำและเสริมศักยภาพของผู้นำให้มีขีดความสามารถในการทำงานสูงขึ้น และมีความเข้มแข็งขึ้น โดยส่วนราชการจะคอยหนุนเสริมอยู่เบื้องหลังอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในป่าและในชุมชน แม้โดยทั่วไปจะมีความเชื่อและเกรงกลัวน้อยลง แต่ในส่วนลึกของความเป็นคนไทย ยังเชื่อในสิ่งนี้อยู่ ถ้าหากมีการเสริมให้สิ่งนั้นมีความขลังความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้นอาจจะโดยจัดให้มีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องหรือปรับแต่งสถานที่และบรรยากาศให้เหมาะสมแล้วก็จะช่วยให้น้ำเคารพเกรงกลัวมากขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อการอนุรักษ์ป่าได้มากเช่นกัน

5. ข้าราชการไม่ว่าจะเป็นฝ่ายปกครองป่าไม้ ตำรวจ ทหาร หรือองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) จะมีส่วนสำคัญยิ่งในการกระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของชุมชน และนำชุมชนไปสู่ การบริหารจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนั้นข้าราชการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวปรับใจ เพื่อที่จะยอมรับและปกป้องสิทธิของชุมชนและเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชนหรือนำชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมในการจัดการประชาชน

6. องค์กรปกครองท้องถิ่นหรือบุคคลสำคัญในท้องถิ่นแม้ปัจจุบันจะยังไม่มียุทธศาสตร์สำคัญใน การจัดการป่าชุมชนมากนัก แต่ในอนาคต องค์กรปกครองท้องถิ่นจะเข้ามามียุทธศาสตร์หน่วยงาน ของรัฐจากส่วนกลาง ดังนั้นระบบการจัดการงบประมาณขององค์กรท้องถิ่นให้ความสำคัญ เกี่ยวกับเรื่องป่าไม้โดยเฉพาะป่าชุมชนด้วย

7. การเยี่ยมเยือน นิเทศ ติดตามผลการดำเนินการของชุมชน จากส่วนข้าราชการที่เกี่ยวข้อง หรือจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก จะมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้มีการดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง จึงเห็นควรมีการติดตามเยี่ยมเยือนเพื่อให้กำลังใจชุมชนเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม

8. การมีอาชีพหลักของชุมชนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับป่าโดยตรงจะมีอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วน ช่วยให้ผู้ชุมชนเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าน้อยลงและทำให้การจัดการป่าชุมชนง่ายขึ้น แต่ถ้าคนใน ชุมชนนั้นไม่มีอาชีพอื่นที่มั่นคงแน่นอนต้องอาศัยป่าเป็นหลักในการทำมาหากินอยู่ จะทำให้การ จัดการป่าเป็นไปด้วยความยากลำบากขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จึงควรนำไป พร้อมๆ กันกับการส่งเสริมอาชีพด้านอื่นๆ มาทดแทนด้วย

9. ในการจัดการป่าชุมชน ควรนำมิติทางวัฒนธรรมมาใช้ให้ควบคู่กับมิติกฎหมายและการ ปกครอง แต่ถ้าเกิดความขัดแย้งกันก็ให้ปรับเข้าหากันให้ได้ โดยถือเอาส่วนที่จะก่อให้เกิดผลดีที่สุด ต่อการจัดการป่านั้นๆ เป็นหลัก แม้บางครั้งจะไม่สามารถแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องได้ทันที แต่ สามารถยืดหยุ่นได้ในการปฏิบัติ

10. ความสัมพันธ์ที่กระหว่างเจ้าหน้าที่กับชุมชนมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการจัดการป่าชุมชน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ที่จะไปปฏิบัติงานกับชุมชนควรเป็นผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน รักที่จะทำงานกับชุมชน มีความเข้าใจในวิถีของชุมชน มีความสุจริตยุติธรรม สามารถวางตนเสมอ กับชุมชนได้ และที่สำคัญคือสามารถยอมรับและทนสภาพของความไม่ถูก ไม่รู้ ไม่กล้า และความ คือดิ่งดันทุรังในบางครั้งของคนบางคนในชุมชนได้ และทำงานกับคนเหล่านั้นได้อย่างกลมกลืน

11. ในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและขาดความเป็นเอกภาพ เนื่องจากมีคนอพยพมาจากหลายถิ่นมาอยู่ร่วมกันจึงไม่สามารถยอมรับซึ่งกันและกันได้ ชุมชนลักษณะดังกล่าวจะมีปัญหาในการดำเนินงานแทบทุกเรื่องรวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าชุมชนด้วย แนวทางในการจัดการป่าชุมชนในชุมชนดังกล่าวจึงควรเริ่มที่การจัดการกับชุมชนเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพให้กับชุมชนโดยพยายามหาจุดร่วมของชุมชนให้ได้ก่อนแล้วอาศัยจุดร่วมที่ทุกคนยอมรับเป็นตัวเชื่อมให้คนมาร่วมมือกันซึ่งจุดร่วมดังกล่าวอาจเป็นบุคคล สถาบัน หรือกิจกรรมก็ได้ สร้างความเอกภาพของชุมชนได้แล้วจึงเคลื่อนไปสู่การจัดการกับป่าชุมชนต่อไป

12. การให้การหนุนเสริมด้านงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก อย่างเช่น โครงการเพื่อการลงทุนทางสังคมที่มีลักษณะส่งตรงถึงชุมชน มีความสำคัญต่อการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีและขีดความสามารถของตนเอง ดังนั้นทางราชการที่เกี่ยวข้องหากมีการสนับสนุนช่วยในด้านงบประมาณควรจะให้ชุมชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วย มิใช่เพียงเพื่อรับทราบและรับผลโดยไม่ทราบที่มาที่ไปของสิ่งนั้น

พงษ์ชิตะ บุญออก (2548) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของชุมชนในการจัดการป่าดงใหญ่ พบว่าชาวบ้านทุกคนมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน เช่น การเฝ้าระวังลาดตระเวนรักษาป่า การปลูกป่าซ่อมแซม การทำแนวกันไฟ การร่วมคิดกฎระเบียบของป่าดงใหญ่ เพื่อพิทักษ์ดูแลผืนป่าดงใหญ่ให้อยู่ตลอดไป ส่วนกิจกรรมและวิธีการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พบว่า มีกิจกรรมหลักร่วมกัน คือ การลาดตระเวน การป้องกันการลอบตัดไม้และเฝ้าระวังไฟป่า การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้ความรู้เกี่ยวกับป่า เตรียมวิทยากร เตรียมพื้นที่บางส่วนในป่าให้เป็นแหล่งเรียนรู้ การจัดฐานเพื่อการเรียนรู้และดูแลพัฒนาฐานตาม โครงการแหล่งการเรียนรู้ในป่า ตลอดจนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

หนูเวียง วงศ์ประเทศ (2548) ได้ศึกษาแนวคิดและวิธีการจัดการป่าสาธารณประโยชน์ของชุมชนบ้านโพนขวา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ชุมชนในบ้านมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในป่าทั้งด้านอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และเป็นที่อยู่อาศัยโดยมีการปรับตัวในการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ตามสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ และคนในชุมชนก็ได้มีการจัดระบบความสัมพันธ์ ทั้งที่เป็นความสัมพันธ์กับคนในชุมชน ความสัมพันธ์บนพื้นฐานความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ มีการนำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาเป็นเครื่องมือ ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตมีการกำหนดกฎกติกาขึ้นมาถือปฏิบัติร่วมกัน และคนในชุมชนมีศักยภาพสำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูลและการทำงานอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนมักแบ่งปันเทคโนโลยีตลอดจนความรู้ใหม่เข้ามาใน

ชุมชน นั้นหมายถึงหน้าที่สำคัญในการเป็นพื้นฐานการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนในเรื่องต่างๆ ในที่สุด

สุนทอน เหลืออมมะไลตี (2549) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเขาสีด เมืองปากช่อง พบว่า การได้เรียนรู้จากผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องประชาชนในบริเวณป่าต้นน้ำเขาสีดได้มีความเข้าใจว่า ป่าต้นน้ำเป็นของชุมชนเองมีการสร้างระบบจิตสำนึกใหม่และเกิดความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ จนสามารถพัฒนาชุมชนเองได้ให้มีความเข้มแข็งประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการป่าต้นน้ำ การร่วมกันคิดและแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการอนุรักษ์ดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าต้นน้ำ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำมีความสำคัญมากต่อการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขข้อขัดแย้งต่างๆ ให้กลายเป็นความร่วมมือที่เหมาะสม และเพื่อสร้างความเข้าใจต่อไป ความเป็นวัฒนธรรมของชุมชนมาแต่ดั้งเดิม เช่น ความเป็นเครือญาติระบบอุปถัมภ์ก็มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ และชุมชนจะมีส่วนร่วมในการคิดถึงรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมถูกต้องตามแนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน เพื่อง่ายในการทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างวิถีชีวิตชุมชนในการปฏิบัติจริง ซึ่งชุมชนพร้อมที่จะรับแนวทางไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 1.1 เพศของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 1.2 อายุของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 1.3 ระดับการศึกษาของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 2.1 อาชีพหลักของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 2.2 รายได้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 2.3 รายจ่ายของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 2.4 ประสบการณ์ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 3.1 การได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สมมติฐานที่ 3.2 การเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (independent variables) ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน

1.1.1 เพศ

1.1.2 อายุ

1.1.3 ระดับการศึกษา

1.2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน

1.2.1 อาชีพหลัก

1.2.2 รายได้

1.2.3 รายจ่าย

1.2.4 ประสบการณ์

1.3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

1.3.1 การได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิต

1.3.2 การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

2. ตัวแปรตาม (Dependent variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ได้แก่

2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน

2.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.3 การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนของทั้ง 2 หมู่บ้าน บ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนในการดำเนินการคือ

ประชากร

ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนบ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่อาศัยอยู่ในเขตป่าผลิตดงสีทวน รวมทั้งสิ้น 613 ราย

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ Jaeger (Jaeger, 1984 อ้างใน สุรินทร์ นิยมางกูร, 2548) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 130 ราย จากจำนวนประชากรทั้งหมด 613 ราย โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{(t/e)^2 P(1-P)}{1 + (1/N)[(t/e)^2 P(1-P) - 1]}$$

เมื่อ P = สัดส่วนในประชากร

n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

t = ค่าสถิติทดสอบ

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่า

$$P = 0.5$$

$$N = 613$$

$$t = 1.28$$

$$e = 0.05$$

$$n = \frac{(1.28/0.05)^2 \cdot 0.5(1-0.5)}{1 + (1/613)[(1.28/0.05)^2 \cdot 0.5(1-0.5) - 1]}$$

$$n = \frac{163.84}{1+0.26564437}$$

$$= 129.50$$

ดังนั้น $n = 130$ คน

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนทั้ง 2 หมู่บ้าน คือ จำนวน 130 ราย แล้วไปหากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยแยกเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตรดังนี้

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

โดย n_1 = ขนาดตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N_1 = จำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน

N = จำนวนครัวเรือนจากหมู่บ้านที่เลือกเป็นหมู่บ้านตัวอย่างทั้ง 2 หมู่บ้าน

ตารางที่ 2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างรวมตามหมู่บ้าน โดยเฉพาะ 2 หมู่บ้าน ที่อาศัยอยู่ในเขตป่าผลิต
ดงสีทวน จำแนกรายหมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้าน	ขนาดประชากร (คน)	การคำนวณหาสัดส่วน ของกลุ่มตัวอย่าง	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่จะศึกษา
นาห้วยไร่	215	$130 \times \frac{215}{613}$	46
นาเชือก	398	$130 \times \frac{398}{613}$	84
รวม	613		130

ที่มา: สำนักงานกสิกรรมและป่าไม้ เมืองท่าปางทอง (2552)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามแบบ
ปลายปิด (Closed-ended Questions) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยแบ่ง
คำถามเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชนบ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่า
ปางทอง แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชนบ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมือง
ท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนของประชาชนบ้านนา
เชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว

ตอนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนบ้านนาเชือก
และบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ของประชาชน บ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม
2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test) กับประชาชนทั้งสองบ้าน ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ราย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.7 แล้วจึงนำมาแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วนแล้วจึงนำไปรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ได้ทำการแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทำการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามกับประชาชนทั้งสองหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในขอบเขตพื้นที่ป่าผลิตดงสีทวน ในเมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว ทั้งสิ้น จำนวน 130 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ผ่านการสัมภาษณ์ ประชาชนทั้งหมดจำนวน 130 ชุด มาลงรหัสประมวลผลโดยใช้คอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการนำเสนอและการศึกษาข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาซึ่งได้แก่

1.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน โดยนำมาหาค่าความถี่และร้อยละ

1.2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน โดยนำมาหาค่าความถี่และร้อยละ

1.3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนของประชาชน โดยนำมาหาค่าความถี่และร้อยละ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งเกณฑ์วัดระดับคะแนนของการได้รับความรู้ของประชาชน ดังนี้

คะแนน (ร้อยละ) 0 – 30 ได้รับความรู้น้อย

คะแนน (ร้อยละ) 31 – 60 ได้รับความรู้ปานกลาง

คะแนน (ร้อยละ) 61 – 100 ได้รับความรู้มาก

1.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต โดยนำมาหาค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ในการวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ระบุคำตอบว่า ได้รับมากที่สุด ได้รับมาก ได้รับปานกลาง ได้น้อย หรือได้รับมีน้อยที่สุด โดยกำหนดคะแนนได้ดังนี้ โดยนำคะแนนมาแบ่งเป็น 5 ช่วง ได้แก่

ได้รับมากที่สุดค่าคะแนนเท่ากับ 5

ได้รับมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 4

ได้รับปานกลาง มีค่าคะแนนเท่ากับ 3

ได้รับน้อย มีค่าคะแนนเท่ากับ 2

ได้รับน้อยที่สุด มีคะแนนเท่ากับ 1

แล้วนำคะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนมาแปลผลเพื่อหาค่าระดับการมีส่วนร่วม โดยนำคะแนนเฉลี่ยเป็นช่วงๆ เพื่อพิจารณาการตีความหมายของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

$$\text{คะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{4-0}{5} = 0.80$$

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.21 - 4.00 = มีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.41 - 3.20 = มีส่วนร่วมมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.61 - 2.40 = มีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 0.81 - 1.60 = มีส่วนร่วมน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.80 = มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

1.5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน โดยนำมาหาค่าความถี่และค่าร้อยละ และสำหรับการทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน โดยใช้ค่าทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน กรณีศึกษา ป่าผลิตดงสีทวน บ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว มีผล การศึกษาแบ่ง เป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของประชาชน

ตอนที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ของประชาชน

ตอนที่ 3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ตอนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ตอนที่ 5 ปัญหาข้อเสนอแนะของประชาชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต แบบยั่งยืน

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของประชาชน

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชนที่ได้ศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา

1. เพศของประชาชนในการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.2 เป็นเพศชาย และ ร้อยละ 0.8 เป็นเพศหญิง

2. อายุของประชาชนในการศึกษาพบว่า ร้อยละ 46.9 อายุมากกว่า 39 ปี รองลงมา ร้อยละ 27.7 มีอายุ 36 – 39 ปี และร้อยละ 25.4 มีอายุน้อยกว่า 35 ปี

3. ระดับการศึกษาของประชาชนในการศึกษา พบว่า ร้อยละ 76.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และร้อยละ 23.8 ไม่มีการศึกษา

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่ศึกษาจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา

(n = 130)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพทั่วไป		
เพศ		
- ชาย	129	99.2
- หญิง	1	0.8
อายุ		
- ต่ำกว่า 35 ปี	33	25.4
- 36-39 ปี	36	27.7
- มากกว่า 39 ปี	61	46.9
ระดับการศึกษา		
- ไม่มีการศึกษา	31	23.8
- ระดับประถมศึกษา	99	76.2
- มัธยมศึกษาตอนต้น	0	0
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	0	0
- ปริญญาตรี	0	0

ตอนที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน

ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน ประกอบด้วย อาชีพหลัก รายได้ รายจ่าย และ ประสิทธิภาพ

1. อาชีพหลักของประชาชนในการศึกษา พบว่า ทั้งหมดร้อยละ 100.0 มีอาชีพหลักทำการเกษตร
2. รายได้ของประชาชนในการศึกษาพบว่า ร้อยละ 34.6 เป็นผู้ที่มียาได้มากกว่า 26,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 32.3 เป็นผู้มีรายได้ 19,000-26,000 บาทต่อปี และร้อยละ 33.1 เป็นผู้มีรายได้ต่ำสุด 3,000-18,000 บาทต่อปี
3. รายจ่ายของประชาชนในการศึกษาพบว่า ร้อยละ 34.6 เป็นผู้ที่มียาจ่ายมากกว่า 8,500 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 32.3 เป็นผู้มีรายจ่าย 6,500-8,500 บาทต่อปี และร้อยละ 33.1 เป็นผู้มีรายจ่าย 1,900-6,400 บาทต่อปี
4. ประสิทธิภาพในการจัดการป่าผลิต จากการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนของประชาชนพบว่า ร้อยละ 53.8 ไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการป่าผลิต รองลงมา ร้อยละ 24.6 เป็นผู้ที่มียาประสิทธิภาพในการจัดป่าผลิต 1-3 ปี และร้อยละ 21.5 เป็นผู้มีประสิทธิภาพในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน มากกว่า 3 ปี

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่ศึกษาจำแนกตาม อาชีพหลัก รายได้ รายจ่าย และ ประสบการณ์

(n = 130)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำการเกษตร	130	100
รับราชการ	0	0
ค้าขาย	0	0
รับจ้าง	0	0
รายได้ (บาท)		
3,000 – 18,000	43	33.1
19,000 – 26,000	42	32.3
มากกว่า 26,000	45	34.6
รายจ่าย (บาท)		
1,900 – 6,400	43	33.1
6,500 – 8,500	42	32.3
มากกว่า 8,500	45	34.6
ประสบการณ์ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน		
ไม่มีประสบการณ์	70	53.85
1 – 3 ปี	32	24.62
มากกว่า 3 ปี	28	21.54

ตอนที่ 3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการศึกษาปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน โดยใช้แบบ สัมภาษณ์ประชาชนในเรื่องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต มีทั้งหมด 9 ข้อ และการ เปิดรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ มีทั้งหมด 4 ข้อ (ดังแสดงในตาราง 5) ปรากฏผลดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า ร้อยละ 43.1 ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับระเบียบการต่างๆ และ วิธีการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนจากคณะทีมงานป่าไม้บ้าน และร้อยละ 38.5 ได้รับฟังการเผยแพร่

เกี่ยวกับนโยบาย กฎระเบียบการและนิติกรรมต่างๆ ก่อนการก่อตั้งป่าผลิต ร้อยละ 16.9 ได้รับการฝึกอบรมวิชาการจากเจ้าหน้าที่รัฐก่อนดำเนินการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน 5 หรือ 10 วันขึ้นไป ร้อยละ 28.5 ได้รับความรู้วิธีการสร้างคณะกรรมการของทีมงานป่าไม้บ้านก่อนการก่อตั้งป่าผลิต ร้อยละ 25.4 ได้รับความรู้ด้านวิชาการต่างๆ จากเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่องการจัดแบ่งเขตป่าผลิตตามความเหมาะสม ร้อยละ 23.8 ได้รับความรู้ด้านการวางแผนสำรวจป่าการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ 31.5 ได้รับความรู้วิธีการร่างข้อตกลงร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อคุ้มครองป่าผลิตและการแบ่งความรับผิดชอบ ร้อยละ 26.2 ได้รับความรู้ด้านการกำหนดแผนดำเนินงานการตัดไม้ การขึ้นบัญชีไม้ การแบ่งผลประโยชน์ การปลูกทดแทนการฟื้นฟูป่าและอนามัยป่า ร้อยละ 11.5 ได้รับความรู้วิธีการกำหนดรอบการตัดไม้ ของแต่ละพื้นที่ ที่กำหนดเช่น 15 ปี เขตพื้นราบ 20 ปี เขตพื้นที่สูง

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามระดับการได้รับความรู้

ลักษณะกิจกรรม	ได้รับ	ไม่ได้รับ	ระดับการ ได้รับ ความรู้
	(คน) (%)	(คน) (%)	
1. ได้รับฟังการเผยแพร่เกี่ยวกับนโยบายระเบียบการและนิติกรรม ต่างๆ ก่อนการก่อตั้งป่าผลิตแบบยั่งยืน	50 38.5	80 61.5	ปานกลาง
2. ได้รับการฝึกอบรมวิชาการด้านเทคนิค จากเจ้าหน้าที่รัฐก่อนดำเนินการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนอย่างน้อย 5 หรือ 10 วันขึ้นไป	22 16.9	108 83.1	น้อย
3. ได้รับความรู้วิธีการก่อตั้งคณะกรรมการและทีมงานป่าไม้บ้านมาก่อนการก่อตั้งป่าผลิต	37 28.5	93 71.5	น้อย
4. ได้รับความรู้ด้านวิชาการต่างๆจากเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่องการจัดสรรเขตป่าผลิตตามความเหมาะสม	33 25.4	97 74.6	น้อย
5. ได้รับความรู้เรื่องการวางแผนสำรวจป่า การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	31 23.8	99 76.2	น้อย
6. ได้รับความรู้วิธีการร่างข้อตกลงร่วมกันกับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อคุ้มครองป่าผลิตและการแบ่งความรับผิดชอบ	41 31.5	89 68.5	ปานกลาง
7. ได้รับความรู้วิธีการกำหนดแผนดำเนินงานการตัดไม้ การขึ้นบัญชีไม้ การแบ่งปันผลประโยชน์ การปลูกทดแทนการฟื้นฟูป่า และอนามัยป่า	34 26.2	96 73.8	น้อย
8. ได้รับความรู้วิธีการกำหนดรอบการตัดต้นไม้ ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น 15 ปี เขตพื้นราบ 20 ปี เขตพื้นที่สูง	15 11.5	115 88.5	น้อย
9. ได้รับรู้เกี่ยวกับระเบียบการต่างๆและวิธีการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน จากคณะทีมงานป่าไม้บ้าน	56 43.1	74 56.9	ปานกลาง

การเปิดรับข่าวสารของประชาชน อันประกอบไปด้วย การเปิดรับจากสื่อบุคคล จาก สื่อมวลชนและจากสื่อกิจกรรม ดังนี้

สื่อบุคคล พบว่า ร้อยละ 100.0 ประชาชนได้รับการเปิดรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่พบปะเยี่ยม เยียนครอบครัวหรือที่ทำงานมีจำนวนมาก แต่นานๆครั้ง และจัดอยู่ ระดับ น้อย

สื่อมวลชน พบว่า ร้อยละ 61.5 ประชาชนได้รับแจกเอกสารคู่มือต่างๆ แผ่นพับ ปฏิทิน สติ๊กเกอร์ ระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 10.8 ได้รับจากการโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ระดับน้อยที่สุด

สื่อกิจกรรม พบว่า ร้อยละ 13.1 ประชาชนได้รับการประชุม การสาธิตและการไปดูงาน ที่ศูนย์ศึกษาระดับน้อย

จากการสังเกตการณ์ภาคสนาม และสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่าในการประกอบกิจกรรมการจัดการป่าผลิต ของประชาชนทั้งสองบ้านแต่ละครั้งนั้น ส่วนมากได้รับการชักชวนจากผู้ใหญ่บ้าน พระ ผู้อาวุโส ที่ชาวบ้านนับถือในบ้าน และได้รับการสนับสนุนโดยตรงทั้งในรูปแบบของโครงการ และงบประมาณพัฒนาประจำหมู่บ้านฯ 8,000 \$ อย่างไรก็ตามกิจกรรมทางด้านสื่อต่างๆ จากภายนอกจึงเห็นว่ามีค่อนข้างน้อยมาก

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามความถี่การรับข้อมูลข่าวสาร

เนื้อหา	ทุกวัน		เกือบทุกวัน		สัปดาห์ละครั้ง		นานๆ ครั้ง		ไม่ได้รับ		ระดับ การได้ ข้อมูล ข่าวสาร
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. เจ้าหน้าที่พบปะ เยี่ยมเยียนครอบครัว เยี่ยมเยียนที่ทำงาน	0	0.00	0	0.00	0	0.00	130	100	0	0.00	น้อย
2. การประชุมการสาธิต และการไปดูงาน ทัศนศึกษา	0	0.00	0	0.00	0	0.00	17	13.1	131	86.9	น้อยที่สุด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

เนื้อหา	ทุกวัน		เกือบทุกวัน		สัปดาห์ละครั้ง		นานๆ ครั้ง		ไม่ได้รับ		ระดับ การได้ ข้อมูล ข่าวสาร
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
3. โฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์	0	0.00	0	0.00	0	0.00	14	10.8	116	89.2	น้อยที่สุด
4. ได้รับแจกเอกสาร คู่มือต่างๆ แผ่นพับ ปฏิทิน สติกเกอร์	0	0.00	0	0.00	0	0.00	80	61.5	50	38.5	น้อย

ตอนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ในครั้งนี้ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยจำแนกระดับของการมีส่วนร่วมต่างๆ ตามค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยได้จากการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 1.83 การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ระเบียบการใช้ทรัพยากรป่าไม้ หรือนำใช้ป่าผลิต ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.82 การมีส่วนร่วมในการกำหนดเขตแดนต่างๆ และการวางแผนนำใช้ที่ดิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.76 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานประจำปี เช่น การฟื้นฟูป่า การป้องกันไฟไหม้ป่า การทำป่ายัดเตือน และปักหลักหมายเขตแดน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.74 การมีส่วนร่วมกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบการในการสำรวจวางแผนก่อนหมายตัดต้นไม้และหลังการขุดค้นไม้ ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.73 การมีส่วนร่วมในการร่วมก่อตั้งคณะกรรมการและทีมงานป่าไม้บ้าน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.66 การมีส่วนร่วมในการเดินสำรวจป่า เพื่อกำหนดประเภทป่าต่างๆ ตัวจริง ระดับปานกลาง และผลค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 1.76 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 7 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ลักษณะกิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม					ค่าเฉลี่ย (Mean)	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	(คน) (%)	(คน) (%)	(คน) (%)	(คน) (%)	(คน) (%)		
1. การมีส่วนร่วมในการเดินสำรวจป่าเพื่อกำหนดประเภทป่าต่างๆ ตัวจริง	2 (1.5)	11 (8.5)	10 (7.7)	25 (18.5)	82 (63.8)	1.66	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการร่วมก่อตั้งคณะกรรมการและทีมงานป่าไม้บ้าน	0	13 (10.0)	15 (11.5)	26 (20.2)	76 (58.5)	1.73	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมกำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบการในการสำรวจวางแผนก่อนหมายตัดต้นไม้และหลังการขุดค้นไม้ออก	1 (0.8)	12 (9.2)	17 (13.1)	22 (16.9)	78 (60.0)	1.74	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานประจำปี เช่น การฟื้นฟูป่าการป้องกันไฟไหม้ป่า การทำป้ายเตือน และปักหลักหมายเขตแดน	1 (0.8)	11 (8.5)	7 (5.4)	48 (36.9)	63 (48.5)	1.76	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเขตแดนต่างๆและการวางแผนนำใช้ที่ดิน	0	12 (9.2)	11 (8.5)	48 (36.9)	59 (45.4)	1.82	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ระเบียบการใช้ทรัพยากรป่าไม้หรือนำใช้ป่าผลิต	0	8 (6.2)	22 (16.9)	40 (30.8)	60 (46.2)	1.83	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม						1.76	ปานกลาง

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 1.85 การมีส่วนร่วมในการร่วมประชุมปรึกษาหารือหรือออกความคิดเห็นเรื่องการนำใช้งบประมาณรายได้จากการเข้าร่วมการจัดการป่าผลิต ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.79 การมีส่วนร่วมในการเสนอ

ทางเลือกการใช้ประโยชน์ทางด้านทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสม ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.78 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงประชามติในการดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติ นโยบายแผนงานโครงการ ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.62 การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาชนบท ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.62 การมีส่วนร่วมในการลงประชามติในการขายไม้และการแก้ไขข้อเสนอมือข้อขัดแย้งต่างๆ ระดับปานกลาง และผลค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 1.73 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 8 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ

ลักษณะกิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม					ค่าเฉลี่ย (Mean)	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	(คน) (%)	(คน) (%)	(คน) (%)	(คน) (%)	(คน) (%)		
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาชนบท	0 (0.0)	7 (5.4)	10 (7.7)	40 (30.8)	73 (56.2)	1.62	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการลงประชามติในการขายไม้และการแก้ไขข้อเสนอมือข้อขัดแย้งต่างๆ	1 (0.8)	6 (4.6)	12 (9.2)	35 (26.9)	76 (58.5)	1.62	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงประชามติในการดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติ นโยบายแผนงานโครงการ	1 (0.8)	10 (7.7)	18 (13.8)	32 (24.6)	69 (53.1)	1.78	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการเสนอทางเลือกการใช้ประโยชน์ทางด้านทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสม	2 (1.5)	2 (1.5)	19 (14.6)	51 (39.2)	56 (43.1)	1.79	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการร่วมประชุมปรึกษาหารือออกความคิดเห็นเรื่องการนำใช้งบประมาณรายได้จากการเข้าร่วมการจัดการป่าผลิต	1 (0.8)	10 (7.7)	22 (16.9)	32 (24.6)	65 (50.0)	1.85	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม						1.73	ปานกลาง

3. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์

การศึกษาการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.58 การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์หลังการขายไม้ท่อน อยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 2.08 การมีส่วนร่วมในการนำใช้ผลประโยชน์จากป่าผลิต เช่น การหาของป่า (เห็ด ไม้ไผ่ และอื่นๆ) ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.78 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมอื่นๆ ที่โครงการสนับสนุน และผลค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.48 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 9 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์

ลักษณะกิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม					ค่าเฉลี่ย (Mean)	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	(คน)	(คน)	(คน)	(คน)	(คน)		
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)		
1. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์จากกิจกรรม อื่นๆ ที่โครงการสนับสนุน	0	9 (6.9)	18 (13.8)	39 (30.0)	46 (49.2)	1.78	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการนำ ใช้ผลประโยชน์จากป่าผลิต เช่น การหาของป่า (เห็ด ไม้ไผ่ และอื่นๆ)	0	13 (10.0)	30 (23.1)	41 (31.5)	46 (35.4)	2.08	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการ แบ่งปันผลประโยชน์หลัง การขายไม้ท่อน	28 (36.9)	36 (27.7)	11 (8.5)	13 (10.0)	22 (16.9)	3.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม						2.48	มาก

4. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 2.10 การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจตราลาดตระเวนป้องกันและรักษาไฟป่าที่จะเกิดขึ้น ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.71 การมีส่วนร่วมในการติดตามการขายไม้ท่อนและการแบ่งปันผลประโยชน์ ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.68 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการขุด

คั้นไม้และการขนส่งไม้ท่อน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.67 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลังการขุดคั้นไม้ออกจากป่าผลิต ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.67 การมีส่วนร่วมประเมินประชุมชี้แจงปัญหาการจัดการป่าผลิตและการอนุรักษ์ป่าเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานในแห่งอื่นต่อไป ระดับปานกลาง และผลค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 1.74 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 10 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ลักษณะกิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม					ค่าเฉลี่ย (Mean)	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	(คน) (%)	(คน) (%)	(คน) (%)	(คน) (%)	(คน) (%)		
1. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามสภาพการเปลี่ยนแปลงป่าผลิตประจำปี	2 (1.5)	12 (8.5)	10 (7.7)	18 (14.6)	88 (69.2)	1.63	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลังการขุดคั้นไม้ออกจากป่าผลิต	0	12 (9.2)	13 (10.0)	25 (19.2)	80 (61.5)	1.67	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมประเมินประชุมชี้แจงปัญหาการจัดการป่าผลิตและการอนุรักษ์ป่าเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานในแห่งอื่นต่อไป	0	8 (6.2)	12 (9.2)	39 (30.0)	71 (54.6)	1.67	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการขุดคั้นไม้และการขนส่งไม้ท่อน	0	12 (9.2)	13 (10.0)	27 (20.8)	78 (60.0)	1.68	ปานกลาง
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจตราลาดตระเวนป้องกันและรักษาไฟป่าที่จะเกิดขึ้น	1 (0.8)	9 (6.9)	22 (16.9)	68 (52.3)	30 (23.1)	2.10	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม						1.74	ปานกลาง

ตอนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะและผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนของประชาชน ประกอบด้วยปัญหาด้านตัวของประชาชนเอง ด้านเจ้าหน้าที่ ด้านผู้นำท้องถิ่น และด้านอื่นๆ จากการศึกษาดังนี้

1. ด้านตัวของประชาชนเอง

ปัญหาของประชาชน ที่พบมากที่สุด ร้อยละ 99.2 คือ ขาดความรู้ รองลงมา ร้อยละ 53.1 ขาดความสนใจและไม่มีเวลา ร้อยละ 30.0 ไม่ชอบกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต และร้อยละ 19.2 ไม่พอใจในเรื่องความยุติธรรมการแบ่งผลประโยชน์

2. ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่

ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ พบมากที่สุด ร้อยละ 72.3 คือ เจ้าหน้าที่ไม่เข้ามาท้องถิ่นเป็นประจำ รองลงมา ร้อยละ 36.9 คือ เจ้าหน้าที่ไม่ให้ข้อมูล ร้อยละ 30.0 เจ้าหน้าที่ไม่ซักชวน ร้อยละ 10.0 เจ้าหน้าที่โกงประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ต่างๆ

3. ปัญหาด้านผู้นำท้องถิ่น

ปัญหาด้านผู้นำท้องถิ่น ที่พบมากที่สุด ร้อยละ 86.9 คือ ผู้นำท้องถิ่นไม่มีเวลาให้กับลูกบ้าน รองลงมา ร้อยละ 80.8 คือ ผู้นำท้องถิ่นไม่ประกอบกิจกรรมร่วมกับชาวบ้านและร้อยละ 33.1 ผู้นำท้องถิ่นไม่ซักชวน

4. ปัญหาทางด้านอื่นๆ

ปัญหาด้านอื่นๆ ที่พบมากที่สุด ร้อยละ 100.0 คือ ปัญหาการขาดงบประมาณและปัญหาที่โครงการไม่ต่อเนื่อง รองลงมา ร้อยละ 85.4 คือ กิจกรรมหลายอย่างที่เกิดขึ้นในชุมชนแต่ยังขาดระบบการส่งเสริมที่จริงจังและไม่ต่อเนื่องในการแก้ไขความยากจน

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของปัญหา

(n = 130)

ปัญหา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ส่วนที่ 1 ปัญหาด้านตัวประชาชนเอง		
ขาดความรู้	129	99.2
ขาดความสนใจ	69	53.1
ไม่มีเวลา	69	53.1
ไม่ชอบร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต	39	30.0
ไม่พอใจในเรื่องความยุติธรรมการแบ่งผลประโยชน์	25	19.2
ส่วนที่ 2 ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่		
เจ้าหน้าที่ไม่ซักชวน	39	30.0
เจ้าหน้าที่ไม่ให้ข้อมูล	48	36.9
เจ้าหน้าที่ไม่เข้ามาในท้องถิ่นเป็นประจำ	94	72.3
เจ้าหน้าที่โกงประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ต่างๆ	13	10.0
ส่วนที่ 3 ปัญหาด้านผู้นำท้องถิ่น		
ผู้นำท้องถิ่นไม่ซักชวน	43	33.1
ผู้นำท้องถิ่นไม่มีเวลา	113	86.9
ผู้นำท้องถิ่นไม่ค่อยประกอบกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน	105	80.8
ส่วนที่ 4 ปัญหาด้านอื่นๆ		
ขาดงบประมาณ	130	100
โครงการมีไม่ต่อเนื่อง	130	100
กิจกรรมหลายอย่างที่เกิดขึ้นในชุมชนแต่ยังขาดระบบการ	111	85.4
ส่งเสริมมีไม่ต่อเนื่องในการแก้ไขความยากจน		

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ทำการทดสอบโดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square test) หากความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา

อาชีพหลัก และหาความสัมพันธ์ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โพรดักต์โมเมนต์ (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) หาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่ประกอบด้วย อายุ รายได้ รายจ่าย และประสบการณ์ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

1. สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ตารางที่ 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			รวม (ราย)	df	X ²	p
	มาก	ปานกลาง	น้อย				
การมีส่วนร่วมในการวางแผน							
อายุต่ำกว่า 35 ปี	4	16	13	33	2	0.17	0.84
อายุ 36-39 ปี	10	9	17	36			
อายุ มากกว่า 39 ปี	17	9	35	61			
รวม	31	34	65	130			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ							
อายุต่ำกว่า 35 ปี	4	14	15	33	2	1.39	0.25
อายุ 36-39 ปี	9	8	19	36			
อายุ มากกว่า 39 ปี	21	15	25	61			
รวม	34	37	59	130			
การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์							
อายุต่ำกว่า 35 ปี	6	12	15	33	2	1.68	0.19
อายุ 36-39 ปี	12	11	13	36			
อายุ มากกว่า 39 ปี	18	27	16	61			
รวม	33	36	61	130			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล							
อายุต่ำกว่า 35 ปี	8	20	5	33	2	0.61	0.054
อายุ 36-39 ปี	13	6	17	36			
อายุ มากกว่า 39 ปี	20	23	18	61			
รวม	41	36	61	130			

จากตารางที่ 12 การทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ประกอบด้วย สมมติฐาน 1.1 สมมติฐาน 1.2 สมมติฐาน 1.3 สมมติฐาน 1.4 ดังนี้

1.1 สมมติฐานที่ 1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 0.17 และได้ P-value เท่ากับ 0.84 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ข้อ 1.1

1.2 สมมติฐานที่ 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 1.39 และได้ P-value เท่ากับ 0.25 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ข้อ 1.2

1.3 สมมติฐานที่ 1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 1.68 และได้ P-value เท่ากับ 0.19 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ข้อ 1.3

1.4 สมมติฐานที่ 1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 0.61 และได้ P-value เท่ากับ 0.054 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.050) แสดงว่าอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.050 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 1.4

ตารางที่ 13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม	ระดับการศึกษา		รวม (ราย)	df	X ²	p
	ไม่ได้รับการศึกษา	ประถมศึกษา				
มีส่วนร่วมในการวางแผน						
มาก	2	29	31	1	7.83	0.00
ปานกลาง	8	26	34			
น้อย	21	44	65			
รวม	31	99	130			
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
มาก	6	28	34	1	1.58	0.21
ปานกลาง	8	29	37			
น้อย	17	42	59			
รวม	31	99	130			
การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์						
มาก	5	31	36	1	0.65	0.24
ปานกลาง	16	34	50			
น้อย	10	34	44			
รวม	31	99	130			

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม	ระดับการศึกษา		รวม (ราย)	df	X ²	p
	ไม่ได้รับ การศึกษา	ประถม ศึกษา				
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
มาก	4	37	41	1	2.65	0.10
ปานกลาง	17	32	49			
น้อย	10	30	40			
รวม	31	99	130			

จากตารางที่ 13 การทดสอบสมมติฐานระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ประกอบด้วย สมมติฐาน 1.5 สมมติฐาน 1.6 สมมติฐาน 1.7 สมมติฐาน 1.8 ดังนี้

1.5 สมมติฐานที่ 1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 7.83 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 1.5

1.6 สมมติฐานที่ 1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 1.58 และได้ P-value เท่ากับ 0.21 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการตัดสินใจ การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 1.6

1.7 สมมติฐานที่ 1.7 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับผลประโยชน์ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 0.65 และได้ P-value เท่ากับ 0.24 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 1.7

1.8 สมมติฐานที่ 1.8 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 2.65 และได้ P-value เท่ากับ 0.10 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 1.8

2. สมมติฐาน 2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ตารางที่ 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			รวม (ราย)	df	X ²	p
	มาก	ปานกลาง	น้อย				
มีส่วนร่วมในการวางแผน							
3,000 - 18,000 บาท	10	14	19	43	2	0.95	0.38
19,000 - 26,000 บาท	6	13	23	42			
มากกว่า 26,000 บาท	15	7	23	45			
รวม	31	34	65	130			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ							
3,000 - 18,000 บาท	11	13	19	43	2	0.77	0.46
19,000 - 26,000 บาท	8	13	21	42			
มากกว่า 26,000 บาท	15	11	19	45			
รวม	34	37	59	130			
การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์							
3,000 - 18,000 บาท	11	12	20	43	2	1.22	0.29
19,000 - 26,000 บาท	11	19	12	42			
มากกว่า 26,000 บาท	14	19	12	45			
รวม	36	50	44	130			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล							
3,000 - 18,000 บาท	14	18	11	43	2	0.19	0.82
19,000 - 26,000 บาท	11	19	12	42			
มากกว่า 26,000 บาท	16	12	17	45			
รวม	41	49	40	130			

จากตารางที่ 14 การทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ประกอบด้วย สมมติฐาน 2.1 สมมติฐาน 2.2 สมมติฐาน 2.3 สมมติฐาน 2.4 ดังนี้

2.1 สมมติฐานที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ค่าพหุคูณค่า χ^2 เท่ากับ 0.95 และได้ P-value เท่ากับ 0.38 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่ารายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 2.1

2.2 สมมติฐานที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ค่าพหุคูณค่า χ^2 เท่ากับ 0.77 และได้ P-value เท่ากับ 0.46 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่ารายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 2.2

2.3 สมมติฐานที่ 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ค่าพหุคูณค่า χ^2 เท่ากับ 1.22 และได้ P-value เท่ากับ 0.29 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่ารายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 2.3

2.4 สมมติฐานที่ 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ค่าพหุคูณค่า χ^2 เท่ากับ 0.19 และได้ P-value เท่ากับ 0.82 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่ารายได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 2.4

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			รวม (ราย)	df	X ²	p
	มาก	ปานกลาง	น้อย				
มีส่วนร่วมในการวางแผน							
1,900 - 6,400 บาท	10	14	19	43	2	1.39	0.25
6,500 – 8,500 บาท	13	10	19	42			
มากกว่า 8,500 บาท	8	10	27	45			
รวม	31	34	65	130			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ							
1,900 - 6,400 บาท	12	15	16	43	2	1.35	0.26
6,500 – 8,500 บาท	13	11	18	42			
มากกว่า 8,500 บาท	9	11	25	45			
รวม	34	37	59	130			
การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์							
1,900 - 6,400 บาท	14	14	15	43	2	0.14	0.86
6,500 – 8,500 บาท	13	14	15	42			
มากกว่า 8,500 บาท	9	22	14	45			
รวม	36	50	44	130			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล							
1,900 - 6,400 บาท	17	13	13	43	2	2.46	0.89
6,500 – 8,500 บาท	14	20	8	42			
มากกว่า 8,500 บาท	10	16	19	45			
รวม	41	49	40	130			

จากตารางที่ 15 การทดสอบสมมติฐานระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ประกอบด้วย สมมติฐาน 2.5 สมมติฐาน 2.6 สมมติฐาน 2.7 สมมติฐาน 2.8 ดังนี้

2.5 สมมติฐานที่ 2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 1.39 และได้ P-value เท่ากับ 0.25 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่ารายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 2.5

2.6 สมมติฐานที่ 2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 1.35 และได้ P-value เท่ากับ 0.26 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่ารายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 2.6

2.7 สมมติฐานที่ 2.7 ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 0.14 และได้ P-value เท่ากับ 0.86 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่ารายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 2.7

2.8 สมมติฐานที่ 2.8 ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 2.46 และได้ P-value เท่ากับ 0.89 (ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่ารายจ่ายกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ ข้อ 2.8

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			รวม (ราย)	df	X ²	p
	มาก	ปานกลาง	น้อย				
มีส่วนร่วมในการวางแผน							
ไม่มีประสบการณ์	1	11	58	70	2	8.06	0.00
มีประสบการณ์ 1-3 ปี	12	13	7	32			
มากกว่า 3 ปี	18	10	0	28			
รวม	31	34	65	130			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ							
ไม่มีประสบการณ์	5	25	40	70	2	17.44**	0.00
มีประสบการณ์ 1-3 ปี	11	7	14	32			
มากกว่า 3 ปี	18	5	5	28			
รวม	34	37	59	130			
การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์							
ไม่มีประสบการณ์	6	37	27	70	2	10.17**	0.00
มีประสบการณ์ 1-3 ปี	13	7	12	32			
มากกว่า 3 ปี	17	6	5	28			
รวม	36	50	44	130			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล							
ไม่มีประสบการณ์	3	31	36	70	2	50.70**	0.00
มีประสบการณ์ 1-3 ปี	17	12	3	32			
มากกว่า 3 ปี	21	6	1	28			
รวม	41	49	40	130			

หมายเหตุ: เครื่องหมาย ** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 16 การทดสอบสมมติฐานระหว่างประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ประกอบด้วย สมมติฐาน 2.9 สมมติฐาน 2.10 สมมติฐาน 2.11 สมมติฐาน 2.12 ดังนี้

2.9 สมมติฐานที่ 2.9 ความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 8.06 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 2.9

2.10 สมมติฐานที่ 2.10 ความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 17.44 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 2.10

2.11 สมมติฐานที่ 2.11 ความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 10.17 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าประสพการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 2.11

2.12 สมมติฐานที่ 2.12 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 50.70 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าประสบการณ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 2.12

3. สมมติฐาน 3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ระดับการมีส่วนร่วม	ลักษณะกิจกรรม		รวม (ราย)	df	X ²	p
	ได้รับ	ไม่ได้รับ				
ด้านการวางแผน						
มาก	8	58	66	2	202.98**	0.00
ปานกลาง	24	7	31			
น้อย	5	28	33			
รวม	37	93	130			
ด้านการตัดสินใจ						
มาก	27	39	66	2	66.69**	0.00
ปานกลาง	12	19	31			
น้อย	28	5	33			
รวม	67	63	130			
ด้านการได้รับผลประโยชน์						
มาก	41	25	66	2	38.01**	0.00
ปานกลาง	14	17	31			
น้อย	29	4	33			
รวม	84	46	130			

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ระดับการมีส่วนร่วม	ลักษณะกิจกรรม		รวม (ราย)	df	X ²	p
	ได้รับ	ไม่ได้รับ				
ด้านการประเมินผล						
มาก	29	37	66	2	87.74**	0.00
ปานกลาง	28	3	31			
น้อย	33	0	33			
รวม	90	40	130			

จากตารางที่ 17 การทดสอบสมมติฐานระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนประกอบด้วย สมมติฐาน 3.13 สมมติฐาน 3.14 สมมติฐาน 3.15 สมมติฐาน 3.16 ดังนี้

3.1 สมมติฐานที่ 3.13 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 202.98 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 3.13

3.2 สมมติฐานที่ 3.14 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 66.69 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตกับการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 3.14

3.3 สมมติฐานที่ 3.15 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลัดกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลัดแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลัดกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลัดแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 38.01 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลัดกับการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลัดแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 3.15

3.4 สมมติฐานที่ 3.16 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลัดกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลัดแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลัดกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลัดแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 87.47 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลัดกับการประเมินผลการจัดการป่าผลัดแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 3.16

ตารางที่ 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ระดับการมีส่วนร่วม	ลักษณะกิจกรรมการเปิดรับข่าวสาร					รวม (ราย)	df	X ²	p
	ทุกวัน	เกือบ ทุกวัน	สัปดาห์ ละครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ได้รับ				
มีส่วนร่วมในการวางแผน									
มาก	0	0	13	8	10	31	2	21.61**	0.00
ปานกลาง	0	0	2	8	24	34			
น้อย	0	0	4	50	11	65			
รวม	0	0	19	66	45	130			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ									
มาก	0	0	14	11	9	34	2	9.56	0.00
ปานกลาง	0	0	1	22	14	37			
น้อย	0	0	4	33	22	59			
รวม	0	0	19	66	45	130			
การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์									
มาก	0	0	14	10	12	36	2	10.04**	0.00
ปานกลาง	0	0	3	32	15	50			
น้อย	0	0	2	24	18	44			
รวม	0	0	19	66	45	130			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล									
มาก	0	0	13	10	18	41	2	14.94**	0.00
ปานกลาง	0	0	5	26	18	49			
น้อย	0	0	1	30	9	40			
รวม	0	0	19	66	45	130			

จากตารางที่ 18 การทดสอบสมมติฐานระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ประกอบด้วย สมมติฐาน 3.17 สมมติฐาน 3.18 สมมติฐาน 3.19 สมมติฐาน 3.20 ดังนี้

3.5 สมมติฐานที่ 3.17 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 21.61 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าการเปิดรับข่าวสารกับการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 3.17

3.6 สมมติฐานที่ 3.18 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 9.56 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าการเปิดรับข่าวสารกับการตัดสินใจการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 3.18

3.7 สมมติฐานที่ 3.19 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 10.04 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าการเปิดรับข่าวสารกับการได้รับผลประโยชน์การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 3.19

3.8 สมมติฐานที่ 3.20 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คำนวณค่า χ^2 เท่ากับ 14.94 และได้ P-value เท่ากับ 0.00 (ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05) แสดงว่าการเปิดรับข่าวสารกับการ

ประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ ข้อ 3.20

ข้อวิจารณ์

1. ลักษณะปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของประชาชนบ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต พบว่า ร้อยละ 99.2 เป็นเพศชาย ร้อยละ 46.9 ปี เป็นผู้มีอายุมากกว่า 39 ปี ร้อยละ 76.2 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เพราะว่า คนลาวถือว่าผู้ชายเป็นผู้มีบทบาทสูงในครอบครัวและในสังคม
2. ลักษณะปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชนพบว่า ร้อยละ 100.0 มีอาชีพหลักทำการเกษตรทั้งหมด และร้อยละ 34.6 เป็นผู้มีรายได้มากกว่า 26,000 บาทต่อปี ร้อยละ 34.6 เป็นผู้มีรายจ่ายมากกว่า 8,500 บาทต่อปี และร้อยละ 24.62 เป็นผู้มีประสบการณ์แค่ 1-3 ปี
3. ลักษณะปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนของประชาชนได้รับมากที่สุด พบว่า ร้อยละ 43.1 เป็นผู้ได้รับความรู้เกี่ยวกับระเบียบการต่างๆ และวิธีการจัดการป่าผลิตจากคณะหน่วยงานป่าไม้บ้าน ร้อยละ 100.0 ได้รับการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลแต่นานๆ ครั้ง
4. ลักษณะระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน พบว่า ค่าเฉลี่ย 1.76 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.73 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.48 การมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับผลประโยชน์ ระดับมาก และค่าเฉลี่ย 1.74 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลระดับปานกลาง
5. ลักษณะปัญหาด้านตัวของประชาชนเอง พบว่าร้อยละ 99.2 ขาดความรู้ รองลงมาร้อยละ 53.1 ขาดความสนใจและไม่มีเวลา ร้อยละ 30.0 ไม่ชอบกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต และร้อยละ 19.2 ไม่พอใจเรื่องการแบ่งผลประโยชน์ ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ พบว่า ร้อยละ 72.3 เจ้าหน้าที่ไม่เข้ามาในท้องถิ่นเป็นประจำ ร้อยละ 36.9 เจ้าหน้าที่ไม่ให้ข้อมูล ร้อยละ 30.0 เจ้าหน้าที่ไม่ชักชวน และร้อยละ 10.0 เจ้าหน้าที่โกงประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ต่างๆ ลักษณะปัญหาด้านผู้นำท้องถิ่น พบว่า ร้อยละ 86.9 ผู้นำท้องถิ่นไม่มีเวลา ร้อยละ 80.8 ผู้นำท้องถิ่นไม่ค่อยประกอบกิจกรรมร่วมกับ

ชาวบ้าน และร้อยละ 33.1 ผู้นำท้องถิ่นไม่ชักชวน ลักษณะปัญหาด้านอื่นๆ พบว่า 100.0 ขาดงบประมาณและโครงการไม่ต่อเนื่อง รองลงมาร้อยละ 85.4 กิจกรรมหลายอย่างที่เกิดขึ้นในชุมชน แต่ระบบการส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง

จากการศึกษาและลงสัมภาษณ์ประชาชนทั้งสองบ้านพอสรุปได้ว่า การดำรงชีพของชาวบ้านเคยผูกพันมากับป่าโดยอาศัยธรรมชาติเป็นที่พึ่ง เช่น วัตถุประสงค์ในการทำไร่บ้าน ไร่สวน คอกสัตว์ และสร้างบ้านได้จากป่าผลิตทั้งสิ้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนเขตป่าผลิตคงสีทวนจึงอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในบางปีบางพื้นที่ป่าผลิตมีปัญหาไฟป่า เกิดจากการที่ชาวบ้านเข้าป่าเพื่อเก็บของป่าและจุดไฟเผาป่าล่าสัตว์ การละเมิดกฎระเบียบ เช่น การตัดไม้ การล่าสัตว์ การเก็บของป่าแบบไม่ยั่งยืน การติดตามตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ในการตัดไม้ในป่าผลิตคงสีทวน ตามการอนุญาตโควตาของรัฐบาลประจำปีนั้นยังทำไม่ได้ดีเท่าที่ควร ขาดการติดตามอย่างใกล้ชิดและกิจกรรมต่างๆ ไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้มีไม้กึ่ง ไม้ท่อนปลาย เป็นเศษไม้ตกค้างในป่าผลิตเป็นจำนวนมาก นอกนั้นหลังการแบ่งผลประโยชน์ยังไม่มี ความชัดเจน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนเขตป่าผลิต ดงสีทวนบ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่ เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์วิจัย 6 ตอน คือ ตอนที่ 1) ศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของประชาชน 2) ศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ของประชาชน 3) ศึกษาการส่งเสริมความรู้ใน การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน 4) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต แบบยั่งยืน 5) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัย การส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน และตอนที่ 6) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและ ข้อเสนอแนะของประชาชน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือประชาชนบ้านนาเชือก และบ้านนาห้วยไร่ ที่ดำรงชีวิตอยู่เขตป่าผลิตดงสีทวน เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต จำนวน 130 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนค่าสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการ พิสูจน์สมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน

ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.2 เป็นเพศชาย ร้อยละ 46.9 มีอายุมากกว่า 39 ปี ร้อยละ 76.2 ประชาชนจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา และร้อยละ 99.2 มีอาชีพหลักคือทำการเกษตร

ตอนที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน

ประชาชนส่วนมากร้อยละ 34.6 เป็นผู้มีรายได้มากกว่า 26,000 บาท/ปี ร้อยละ 34.6 เป็นผู้ที่ มีรายจ่าย มากกว่า 8,500 บาท/ปี และร้อยละ 53.8 คือประชาชนที่ไม่มีประสบการณ์

ตอนที่ 3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน คือการได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน และการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

1. การได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

พบว่า ประชาชนร้อยละ 43.1 ได้รับความรู้และรับฟังระเบียบการต่างๆ ในเรื่องวิธีการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนจากคณะหน่วยงานป่าไม้บ้าน ร้อยละ 38.5 ได้รับฟังการเผยแพร่นโยบายกฎระเบียบการและนิติกรรมต่างๆ ก่อนการก่อตั้งป่าผลิต ร้อยละ 31.5 ได้รับความรู้วิธีการร่างข้อตกลงร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อคุ้มครองป่าผลิตและการแบ่งความรับผิดชอบร้อยละ 28.5 ได้รับความรู้วิธีการสร้างคณะกรรมการและทีมงานป่าไม้บ้านก่อนการก่อตั้งป่าผลิต ร้อยละ 26.2 ได้รับรู้เรื่องการกำหนดแผนดำเนินงานการตัดไม้ การขึ้นบัญชีไม้ การแบ่งผลประโยชน์ การปลูกทดแทนการฟันฟูป่าและอนามย์ป่า ร้อยละ 25.4 ได้รับความรู้ด้านวิชาการต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องการจัดการเขตป่าผลิตตามความเหมาะสม ร้อยละ 23.8 ได้รับความรู้เรื่องการวางแผนสำรวจป่า การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ 16.9 ได้รับการฝึกอบรมวิชาการจากเจ้าหน้าที่รัฐก่อนดำเนินการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน 5 หรือ 10 วันขึ้นไป ร้อยละ 11.5 ได้รับรู้วิธีการกำหนดรอบการขุดคั่นไม้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น 15 ปี เขตพื้นราบ 20 ปี เขตพื้นที่สูง

2. การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

การเปิดรับข่าวสารของประชาชน อันประกอบไปด้วย สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อกิจกรรม เช่น ทางสื่อบุคคล พบว่าร้อยละ 100.0 ประชาชนได้รับการเปิดรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่พบปะเยี่ยมเยียนครอบครัวหรือที่ทำงานแต่นานๆ ครั้ง ทางสื่อกิจกรรม พบว่า ร้อยละ 13.1 ประชาชนได้รับการประชุม การสาธิตและการไปดูงานทัศนศึกษา และทางสื่อมวลชน พบว่า ร้อยละ 61.5 ประชาชนได้รับแจกเอกสารคู่มือต่างๆ แผ่นพับ ปฏิทิน สติกเกอร์ และร้อยละ 10.8 ได้รับความรู้จากการโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์

ตอนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวม 1.76 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม 1.73 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ พบว่าค่าเฉลี่ยรวม 2.48 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการได้รับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม 1.74 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพหลัก ซึ่งมี 8 สมมติฐาน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน แต่มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนของประชาชนในการวางแผนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน ได้แก่ รายได้ รายจ่าย และประ สบการณ์ ซึ่งมี 12 สมมติฐาน พบว่า รายได้ และรายจ่าย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ประ สบการณ์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการตัดสินใจการได้รับผลประโยชน์และการประเมินผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน ได้แก่ การได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิตและการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมี 8 สมมติฐานพบว่า

ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 6 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในเรื่องการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

1. ผลการวิเคราะห์ ปัญหาอุปสรรคในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน พบมากที่สุดในครั้งนี้ ทั้งหมดร้อยละ 100.0 ขาดงบประมาณ และโครงการมีไม่ต่อเนื่อง รองลงมา ร้อยละ 99.2 ประชาชนขาดความรู้ ร้อยละ 86.9 ผู้นำไม่มีเวลา ร้อยละ 85.4 กิจกรรมพัฒนาชุมชนไม่ต่อเนื่อง ร้อยละ 80.8 ผู้นำไม่ค่อยประกอบกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน ร้อยละ 72.3 เจ้าหน้าที่ไม่เข้ามาในท้องถิ่นเป็นประจำ ร้อยละ 53.1 ประชาชนขาดความสนใจและไม่มีเวลา ร้อยละ 36.9 เจ้าหน้าที่ไม่ให้ข้อมูล ร้อยละ 33.1 ผู้นำไม่ชักชวน ร้อยละ 30.0 ประชาชนไม่ชอบร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต ร้อยละ 19.2 ไม่มีความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งผลประโยชน์ และร้อยละ 10.0 เจ้าหน้าที่โกงประชาชน

2. การจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีเป้าหมายคือการอนุรักษ์ป่าและฟื้นฟูป่า ดังนั้นทุกอย่างจะต้องมาจากความต้องการ ความสมัครใจของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง จึงจะไม่กลายเป็นปัญหาในการจัดการป่าผลิตต่อไป ด้วยเหตุว่าผ่านมาระบบการส่งเสริมทางการเกษตรที่ถาวรนั้นยังไม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเจ้าหน้าที่ของรัฐเองยังขาดประสบการณ์ในการนำเอาความรู้ด้านต่างๆ เพื่อโฆษณาเผยแพร่ให้ประชาชนเข้าใจในแนวทงนโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

3. ในการแก้ไขปัญหาหรือลดปัญหาในการจัดการป่าที่ยั่งยืน ควรจะทำไปพร้อมๆ กันในทุกด้าน โดยการชักชวนให้ทุกคนมีส่วนร่วมได้เสียด้วยกันมากขึ้นไม่ควรมีเพียงคณะกรรมการและทีมงานป่าไม้บ้านเพียง 5-7 คน ต่อบ้านเท่านั้น ปัญหาส่วนใหญ่สามารถแก้ไขได้โดยประชาชนในชุมชน การจัดการป่าควรดำเนินไปพร้อมกับการส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาส่งเสริมอาชีพที่มั่นคงและความมีเสถียรภาพในทุกด้านที่มีต่อกับประชาชน จึงจะเป็นการรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์แบบที่สูงสุดและยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน กรณีศึกษาป่าผลิตดงสีทวน ซึ่งข้อมูลที่ได้มาสามารถนำไปประกอบคำพิจารณาหาแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับป่าผลิตในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องในแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้การจัดการป่าผลิตมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังข้อเสนอแนะทั้งหมด ประชาชนมีปัญหาในหลายด้าน เช่น ระดับการศึกษา การไม่ได้รับการฝึกอบรม ขาดการรับรู้ข่าวสารต่างๆ ในเรื่องวิธีการจัดการป่าผลิต ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องมีความโปร่งใสและเที่ยงธรรมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่โครงการจัดการป่าผลิตและพัฒนาชนบท ต้องมีความรับผิดชอบสูงในการติดตามแต่ละกิจกรรมที่ทำไว้ร่วมกับประชาชนทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยการ

1. จากการศึกษาวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตมีหลายปัจจัยที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ซึ่งแต่ละปัจจัยยังอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่ระดับค่อนข้างน้อยหาปานกลาง เป็นต้นเรื่องการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและการได้รับความรู้ในด้านต่างๆ จัดได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะว่า โครงการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนและพัฒนาชนบท (กรมป่าไม้) ควรกำหนดกิจกรรมการจัดฝึกอบรมในแต่ละด้านที่กล่าวมานี้ให้มากขึ้น
2. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มเติม โดยเฉพาะวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดูแลรักษาป่าให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจัดรางวัลให้ผู้ที่ปฏิบัติงานสำเร็จและสร้างทุกรูปแบบระบบการส่งเสริมทางการเกษตรมากขึ้น การปฏิบัติโครงการควรให้ต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดไปเช่นกัน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการพัฒนา

1. วางนโยบายสร้างโอกาสให้ทุกคนได้รับการฝึกอบรมทางด้านวิชาการต่างๆ ในเรื่องการจัดการป่าไม้และสร้างเงื่อนไขให้ทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ จุดประสงค์เพื่อสร้างให้คนมีจิตสำนึกรักประเทศชาติ รักทรัพยากรป่าไม้ รักภูมิลำเนา ห้วยน้ำลำธาร และรัฐควรส่งเสริมกิจกรรมและอาชีพมั่นคงในรูปแบบการมีส่วนร่วมผูกพันกับการจัดการป่าผลิต การป้องกันรักษาป่า

ไม้มากขึ้นการปลูกเสริมขยายทดแทนทรัพยากรป่าไม้ให้มากหลังการขุดค้นไม้ออกจากป่าผลิตให้ยั่งยืนมืออยู่ชีวิตประชาชนตลอดไป

2. องค์กรรัฐและภายในชุมชนต้องมีความโปร่งใสและความชัดเจนมากขึ้นในเรื่องผลประโยชน์ เรื่องการดูแลรักษาป่าผลิต ที่ผ่านมามีการปล่อยปะละเลยทำให้พื้นที่ป่าผลิตถูกลักลอบตัดไม้ออกจากป่าโดยคนในชุมชนและนอกชุมชน นอกจากนั้นควรแก้ไขปัญหาม้าท่อนที่ปล่อยปะละเลยในป่าเป็นจำนวนมากสร้างความสูญเสียผลประโยชน์จากผลิตภัณฑ์จากป่าไม้อย่างมาก ควรมีการกำหนดเขตพื้นที่ในการควบคุมดูแลให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและแยกแยะการมีส่วนร่วมที่มาจากความสมัครใจ จากความเกรงใจ จากเพื่อผลประโยชน์ จากเพื่อสังเกตการณ์ หรือเพราะหน้าที่ หรือเพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมว่าแบบใดที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง แบบใดที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ แบบใดที่เหมาะสมกับสังคมของลาวมากที่สุด และน่าจะนำมาพัฒนาเพื่อจัดเป็นระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์จากป่าผลิตของคนในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความตื่นตัวในความสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้คนในชุมชนมีความเข้าใจและพอใจกับภาครัฐและให้ความสำคัญต่อทรัพยากรในเขตป่าผลิตดงสีทวนบ้านนาเชือกและบ้านนาห้วยไร่เพิ่มมากขึ้น และให้คนในชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ป่าผลิตดงสีทวนต่อไปอย่างยั่งยืนและถูกต้องสอดคล้องตลอดไป

3. ควรมีการร่วมมือกันกับหน่วยงานหรือสถาบันทางการศึกษา จัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการป่าผลิตควบคู่กับการอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรป่าไม้ เพื่อที่จะขยายผลให้กับชุมชนอื่นและเยาวชนได้ศึกษาเพื่อจะได้ปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์หวงแหนเข้าใจและนำใช้ป่าผลิตถูกต้องและถูกวิธีอย่างยั่งยืน

4. ในป่าผลิตมีพืชธรรมชาติหลากหลายสายพันธุ์เหมาะที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับพืชท้องถิ่น ควรมีการร่วมมือกับสถานศึกษาระดับท้องถิ่น เช่น โรงเรียนในชุมชนเปิดเป็นแหล่ง

เรียนรู้ได้มีรูปแบบ ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการป่าแบบยั่งยืนและศึกษาพีชพรรณชาติในท้องถิ่นและ
สมุนไพรที่มีอยู่หลายชนิด ควรจะมีการศึกษาการนำใช้ประโยชน์จากป่าผลิตอย่างถูกต้องคุ้มค่า มี
การทำทะเบียนบันทึกไว้เพื่อง่ายต่อการวิจัยพัฒนาต่อไป

5. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องผลกระทบของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการป่า
ผลิตแบบยั่งยืน ว่ามีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างไรและควรพิจารณาใน
เรื่องนโยบายของรัฐเพิ่มมากขึ้น ทั้งเรื่องการปรับปรุงความรู้ ความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐและ
ประชาชนให้ไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการจัดการป่าผลิตและพัฒนาชนบทของรัฐบาลควร
มีการติดตามตรวจสอบเจ้าหน้าที่รัฐและผู้นำท้องถิ่น นอกจากนี้ควรมีการวิจัยในรายละเอียดของ
แหล่งข้อมูลข่าวสารของประชาชนว่าสื่อประเภทใดมีผลดีที่สุดต่อการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน เพื่อตอบสนองความต้องการตามแผนปฏิบัติ
ยุทธศาสตร์ป่าไม้ถึง ปี พ.ศ. 2563 ของ สปป.ลาว

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงกลาโหมและป่าไม้. 2536. คำสั่งการสร้างตั่งป่าสงวนแห่งชาติในทั่วประเทศ สปป.ลาว.
เวียงจันทน์: กรมป่าไม้.

_____. 2544. การสำรวจทรัพยากรป่าไม้แห่งชาติ. เวียงจันทน์: กรมป่าไม้.

_____. 2545. คำสั่งว่าด้วยการคุ้มครองป่าผลิตแบบยืนนาน. เวียงจันทน์: กรมป่าไม้.

_____. 2548. ยุทธศาสตร์ป่าไม้ถึง ปี2020 ของ สปป.ลาว. เวียงจันทน์: แผนกแผนการและการ
ร่วมมือ กรมป่าไม้.

_____. 2549ก. คำสั่งว่าด้วยการสร้างตั่งป่าผลิตแห่งชาติ สปป.ลาว. เวียงจันทน์: กรมป่าไม้.

_____. 2549ข. กฎหมายป่าไม้ลาวฉบับปรับปรุง. เวียงจันทน์: กรมป่าไม้.

กรมวิเทศสหการ JICA กรมป่าไม้. 2543. คู่มือส่งเสริมการปลูกป่า. กรุงเทพมหานคร.

จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ. 2545. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์.

จาริต ดิงสภักดิ์. 2531. คนกับป่าไม้: ภาพรวมแห่งปัญหา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราภรณ์ คชเสนี. 2540. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. 2548. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและมุมมองทางวิทยาศาสตร์จากอดีตสู่
อนาคต. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชื่น ศรีสวัสดิ์. 2544. การจัดการป่าไม้โดยใช้มิติทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาป่าชุมชนในจังหวัด
อุบลราชธานี. อุบลราชธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ณรงค์ ฌ เชียงใหม่ และ กรรณิกา วิทาสุภากร. 2528. มนุษย์นิเวศวิทยา. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.

ทรงเจอ จะลีจา และ ดอนเอ กิวมร. 2543. การฟื้นฟูป่าใน สปป.ลาว ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ.
เวียงจันทน์: องค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสากล สปป. ลาว.

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร:
ศักดิ์โสภาคการพิมพ์

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2529. การใช้สื่อทางไกลงานส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. กลวิธีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา
ชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.

ปธาน สุวรรณมงคล. 2526. ทศนะบางประการในเรื่องสภาพกลับกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศักดิ์โสภาค
การพิมพ์.

ปรัชญา เวสารัชช์. 2540. บริการประชาชน-ทำได้ไม่ยาก (ถ้าอยากทำ). กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ.

พงษ์จิตะ บุญออก. 2548. บทบาทของชุมชนในการจัดการป่าไม้ ป่าดงใหญ่ตำบลหัวดอน อำเภอ
เขื่องในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อ
การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2539. การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
มูลนิธิพุทธธรรม.

พิฑูร สาตราภักย์. 2539. การมีส่วนร่วมของสตรีทางด้านการเกษตร: ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีในโครงการกระจายการผลิตชลประทานราษฎร์ภาคเหนือ โครงการย่อยแม่คำปอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2524. การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

มนัส สุวรรณ. 2530. นิเวศวิทยาของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.

_____. 2534. ระบบวิทยานิเวศของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

มานะ นาคำ. 2543. ระบบการจัดการป่าสาธารณะประโยชน์ขององค์กรชุมชน ป่าตะโกร้าง โนนระกา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ม.ป.ป. การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: บทบาทขององค์กรในท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โอเอสพรีนติ้งเฮ้าส์.

ศลิษา พึ่งแสงแก้ว. 2537. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ ศึกษาเฉพาะกรณีป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมาพร ศิริลาภ. 2546. การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการป่าชุมชน ดงผักข่า อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สุรินทร์ นิยมางกูร. 2548. สถิติวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุติเตด วันนะวงส์. 2544. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินและ
มอบดินมอปป่าในเขต เมืองหลวงพระบาง เมืองเชียงเงิน และเมืองน่าน แขวงหลวงพระบาง
สปป. ลาว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุนทอน เหลื่อมมะไลสี. 2541. การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเขาสัตต บ้านทุ่งเสียด
เมืองปากซ่อง แขวงจำปาสัก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อ
การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

เสนาะ อุณาภูล. 2474. ยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติ อดีต อนาคต. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ลักษณ์.

หนูเวียง วงศ์ประเทศ. 2548. แนวคิดและวิธีการจัดการป่าสาธารณะประโยชน์ของชุมชน
กรณีศึกษาป่าโนนแดง บ้านโพนเขวตาบล โพนเขว อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี.

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. 2528. การพัฒนาบุคคล กลุ่ม และชุมชน. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. 1980. "Participation's Place in Rural Development: seeking
Charity Though Specificity, World Development." **Social Development** 3 (Summer
1980): 219-222.

Daniel, H.H. 1988. **Participation, Forest and Training**. Bangkok: Chulalongkon University.

Hay, D.G. 1951. **Social Agriculture Individuals in Fours Rural**. New York: American Book
Company.

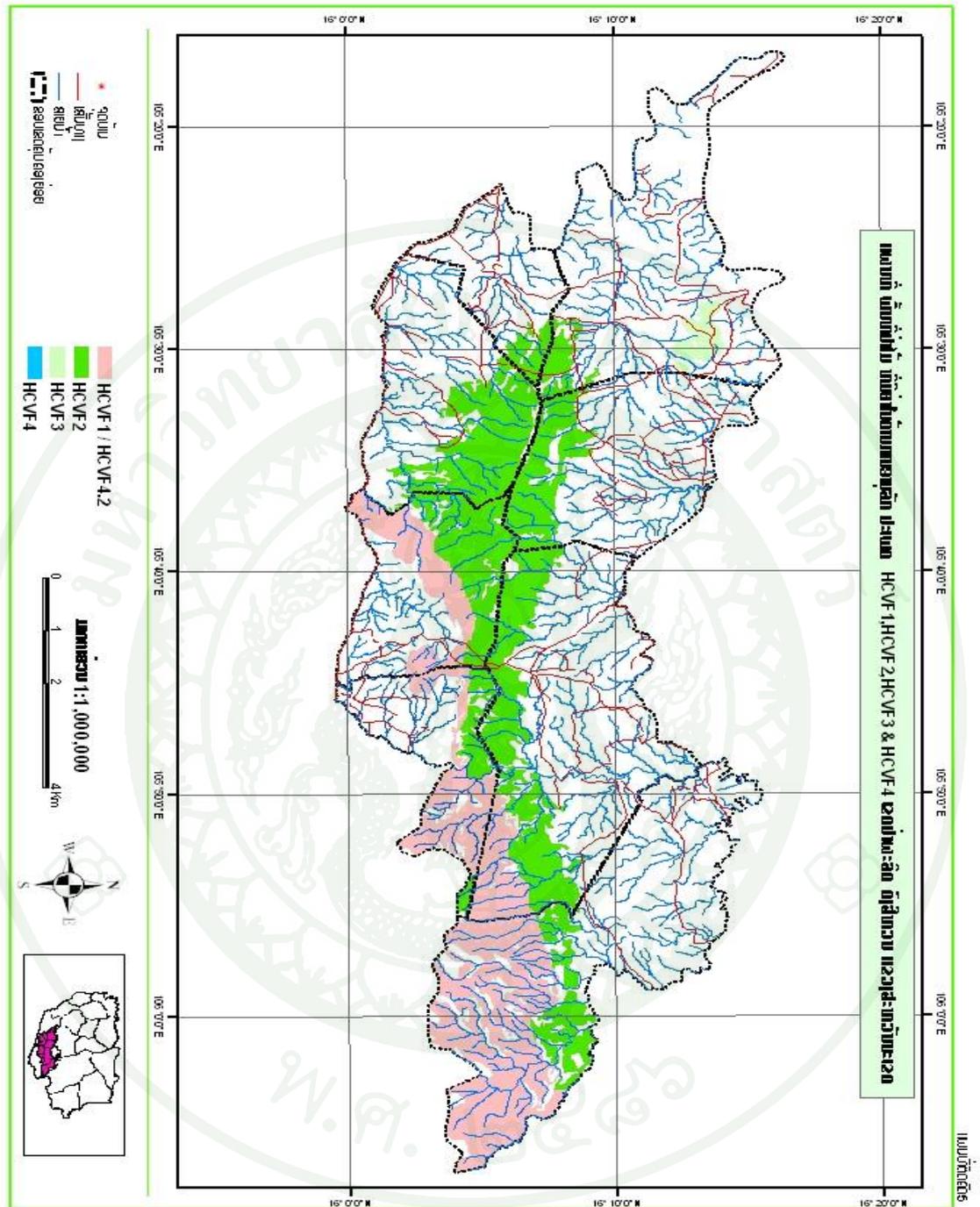
Huggett, R.J. 1998. **Fundamentals of Biogeography**. London: Routledge.

- Ison, R. 2000. **Reforestation and Extension hand book**. Bangkok: Thai, Japan, Lao Cooperation.
- Jaeger, R.M. 1984. **Sampling in Education and the Social Science**. New York: Longman.
- Peter, S. 1989. **Management in agricultural development**. New York: Elsevier Applied Science.
- Pretty, J.N. 1993. **Reforestation and Extension hand book**. Bangkok: Thai, Japan, Lao Cooperation.
- Srinthon, P. 1951. **Conflicts between state and people on the use of forest**. Bangkok: Chulalongkon University.
- Stewrat, J.C. 2002. **Participatory decision-making in forest management: A case study of the Lin an Model Forest (China)**. Canada: University of Guelph.
- White, A.T. 1982. **A discussion of the Agreement Community Participation**. The United Nations Children's Fund.
- World Health Organization. 1968. **Community involvement in health for primary health care**. n.p.
- United Nation. 1929. **Economic and social council resolution**. n.p.

ภาคผนวก ก
แผนที่แสดงเขตป่าผลิตดงสีทวน

ภาพผนวกที่ 2 แผนที่แสดงเขตป่าผลิตดงสีทวน เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเลขที่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน กรณีศึกษาป่าผลิตดงสีทวน

เมืองท่าปางทอง แขวงสะหวันเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ชื่อ-นามสกุล ผู้ตอบแบบสอบถาม _____

บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ชื่อหมู่บ้าน _____

วัน/เดือน/ปี ที่ตอบแบบสอบถาม _____

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน

1. เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

1 ชาย 2 หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. ระดับการศึกษาของท่าน

☐ 1. ไม่เคยได้รับการศึกษา	☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ 2. ประถมศึกษา	☐ 5. ปริญญาตรี
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

4. ท่านมีประสบการณ์ในด้านการจัดการป่าผลิต _____ ปี

ตอนที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน

1. อาชีพหลัก ของครอบครัว (ตอบได้เพียงคำตอบเดียว)

☐ 1. เกษตรกรรม	☐ 4. ค้าขาย
☐ 2. รับราชการ	☐ 5. อื่นๆ (ระบุ).....
☐ 3. เลี้ยงสัตว์	

2. รายได้ ของครอบครัวท่านในรอบปี พ.ศ. 2550

2.1 รายได้ จากภาคการเกษตร (บาท/ปี)

ที่มาของรายได้	ผลผลิตรวม(หน่วย)	ราคา/หน่วย(บาท)	รวมรายได้(บาท)
1. เกษตรกรรม			
1. เลี้ยงสัตว์			
2. อื่นๆ			

รวม.....

2.2 รายได้ จากนอกภาคการเกษตร

ที่มาของรายได้	ผลผลิตรวม(หน่วย)	ราคา/หน่วย(บาท)	รวมรายได้(บาท)
1. เงินเดือนประจำ (บ้านานาญ)			
2. ค่าจ้างชั่วคราว (ค่าแรงงาน)			
3. ค้าขาย			
4. ค่าเช่าต่างๆ			
5. อื่นๆ			

รวม.....

รวมรายได้ทั้งหมดบาท/ปี

3. รายจ่าย ของครัวเรือนในปี 2550

ประเภทของรายจ่าย	รายจ่ายต่อเดือน (บาท)	รายจ่ายทั้งปี (บาท)
1. ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ		
1.1. ในภาคการเกษตร	-----	-----
1.2. นอกภาคการเกษตร	-----	-----
2. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน		
2.1. ค่าใช้จ่ายอุปโภค-บริโภค	-----	-----
2.2. ค่าใช้จ่ายในการเสียดอกเบี้ย	-----	-----
2.3. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ระบุ	-----	-----

รวมรายจ่ายของครัวเรือนทั้งหมดบาท/ปี

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีคำว่า **ได้** หรือ **ไม่ได้** ให้ครบสมบูรณ์ทุกข้อ

ตอนที่ 3 ปัจจัยการส่งเสริมความรู้ในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ก. การได้รับความรู้ด้านการจัดการป่าผลิต	ได้รับ	ไม่ได้รับ
1. ท่านได้รับการเผยแพร่เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบการและนิติกรรมต่างๆ ก่อนการก่อตั้งป่าผลิตแบบยั่งยืน		
2. ท่านได้รับการฝึกอบรมวิชาการด้านเทคนิคจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือไม่ก่อนดำเนินการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนอย่างน้อย 5 หรือ 10 วันขึ้นไป		
3. ท่านได้รับความรู้วิธีการก่อตั้งคณะกรรมการและทีมงานป่าไม้บ้านมาก่อนการก่อตั้งป่าผลิต		
4. ท่านได้รับความรู้ด้านวิชาการต่างๆ จากเจ้าหน้าที่รัฐหรือไม่ เรื่องการจัดแบ่งเขตป่าผลิตตามความเหมาะสม		
5. ท่านได้รับความรู้มาก่อนหรือไม่ เรื่องการวางแผนสำรวจ การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน		
6. ท่านได้รับความรู้วิธีการร่างข้อตกลงร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับคณะกรรมการป่าไม้บ้านเพื่อคุ้มครองป่าผลิตและการแบ่งความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย		
7. ท่านได้รับรู้เรื่องการกำหนดแผนดำเนินงานการตัดไม้ การขึ้นบัญชีไม้ การแบ่งผลประโยชน์ การปลูกทดแทน ฟื้นฟูป่า และอนามย์ป่า		
8. ท่านได้รับรู้วิธีการกำหนดรอบการขุดค้นไม้ ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น 15 ปี เขตพื้นที่ราบ 20 ปี เขตพื้นที่สูง		
9. ท่านได้รับรู้รับฟังหรือไม่เกี่ยวกับระเบียบการต่างๆ เรื่องวิธีการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน จากคณะกรรมการป่าไม้บ้าน		

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านหน้า ตามความเป็นจริงแล้วโปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงตามที่ช่องที่มีคำว่า ทุกวัน, เกือบทุกวัน, สัปดาห์ละครั้ง, นานๆ ครั้ง, ไม่ได้รับ เพียงช่องใดช่องหนึ่งเท่านั้น

ข. การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร	ความถี่ในการส่งเสริม				
	ทุกวัน	เกือบทุกวัน	สัปดาห์ละครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ได้รับ
1. เจ้าหน้าที่พบปะเยี่ยมเยียนครอบครัว เยี่ยมเยียนที่ทำงาน					
2. การประชุม การสาธิตและการไปดูงาน ทัศนศึกษา					
3. การโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์					
4. การได้รับแจกเอกสารคู่มือต่างๆ แผ่นพับ ปฏิทิน สติกเกอร์					

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีคำว่า ร่วมมากที่สุด, ร่วมมาก, ร่วมปานกลาง, ร่วมน้อย, ร่วมน้อยที่สุด เพียงช่องใดช่องหนึ่งเท่านั้น

ตอนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

ลักษณะกิจกรรม	ร่วม มาก ที่สุด	ร่วม มาก	ร่วม ปาน กลาง	ร่วม น้อย	ร่วม น้อย ที่สุด
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน					
1.1. ร่วมกำหนดเขตแดนต่างๆ และการวางแผนนำใช้ที่ดิน					
1.2. ร่วมก่อตั้งคณะกรรมการและทีมงานป่าไม้บ้าน					
1.3. ร่วมเดินสำรวจจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน					
1.4. ร่วมวางแผนดำเนินงานประจำปี เช่น การฟื้นฟูป่า ด่านไฟ ไหม้ป่า ทำป้ายเตือน และปักหลักหมายเขตแดน					
1.5. ร่วมสำรวจวางแผนก่อนการขุดค้นไม้ หมายต้นตัด					
1.6. ร่วมสร้างระเบียบการนำใช้ทรัพยากรป่าไม้					
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
2.1. ร่วมเสนอทางเลือกการใช้ประโยชน์ทางด้านทรัพยากรป่าไม้ อย่างเหมาะสม					

ลักษณะกิจกรรม	ร่วม มาก ที่สุด	ร่วม มาก	ร่วม ปาน กลาง	ร่วม น้อย	ร่วม น้อย ที่สุด
2.2. ร่วมจัดตั้งหรือปรับปรุงระบบการบริหารหน่วยงานพัฒนา ชนบท					
2.3. ร่วมประชุมปรึกษาหารือหรือออกความคิดเห็นเรื่องการนำใช้ งบประมาณรายได้จากการเข้าร่วมการจัดการป่าผลิต					
2.4. ร่วมตัดสินใจและลงประชามติในการดำเนินกิจกรรม โครงการและการปฏิบัตินโยบายแผนงาน โครงการ					
2.5. ร่วมลงประชามติในการขายไม้ท่อน					
3. การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์					
3.1. ร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์หลังการขายไม้ท่อน					
3.2. ร่วมนำใช้ผลประโยชน์จากป่าผลิต เช่น การหาของป่า (เห็ด ไม้ไผ่ และอื่นๆ)					
3.3. ร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมอื่นๆที่โครงการสนับสนุน					
4. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล					
4.1. ร่วมติดตามและประเมินผลการขุดค้นไม้และการนำส่งไม้ท่อน					
4.2. ร่วมติดตามการขายไม้และการแบ่งปันผลประโยชน์					
4.3. ร่วมประเมินผลหลังการขุดค้นไม้ออกจากป่าผลิต					
4.4. ร่วมติดตามตรวจตราลาดตระเวนป้องกันและรักษาป่า					
4.5. ร่วมประเมินผลติดตามสภาพป่าผลิตประจำปี					
4.6. ร่วมประชุมชี้แจงปัญหาการจัดการป่าผลิตและการอนุรักษ์ป่า เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานในแห่งอื่นต่อไป					

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่มีคำว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ ให้ครบสมบูรณ์ทุกข้อ

ตอนที่ 5 สภาพปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่นๆในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน

สภาพปัญหา	ใช่	ไม่ใช่	จากทั้งหมดคุณาระบุสิ่งที่คุณคิดว่า เป็นปัญหามากที่สุด 3 อันดับ
1. ด้านตัวประชาชน			
1.1. ขาดความรู้			
1.2. ขาดความสนใจ			
1.3. ไม่มีเวลา			
1.4. ไม่ชอบร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต			
1.5. ไม่มีความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งผลประโยชน์			
1.6. อื่นๆ ระบุ			
2. ด้านเจ้าหน้าที่			
2.1. เจ้าหน้าที่ไม่ชักชวน			
2.2. เจ้าหน้าที่ไม่ให้ข้อมูล			
2.3. เจ้าหน้าที่ไม่เข้ามาในท้องถิ่นเป็นประจำ			
2.4. เจ้าหน้าที่โกงประชาชนเรื่องผลประโยชน์ต่างๆ			
2.5. อื่นๆ ระบุ			
3. ด้านผู้นำท้องถิ่น			
3.1. ผู้นำไม่ชักชวน			
3.2. ผู้นำไม่มีเวลา			
3.3. ผู้นำไม่ประกอบกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน			
3.4. อื่นๆ ระบุ			
4. ด้านอื่นๆ			
4.1. ขาดงบประมาณ			
4.2. โครงการมีไม่ต่อเนื่อง			
4.3. มีกิจกรรมหลายอย่างที่เกิดขึ้นในชุมชนแต่ระบบ การส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง			

1. นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ท่านมีแนวคิด มีปัญหาและข้อจำกัดในการในการดำเนินงานด้านการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนหรือไม่ อะไรบ้าง
 - 1)
 - 2)

2. ท่านมีข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งเป็นแนวทางการปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตที่ยั่งยืน อย่างไรบ้าง
 - 1).....
 - 2).....

3. หลังจากที่ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนแล้วท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างกับการพัฒนาชุมชนบทในท้องถิ่นของท่าน
 - 1).....
 - 2).....

ขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นายจันชัย ชัยวงษ์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2509
สถานที่เกิด	นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรและป่าไม้ ดงโลก วิทยาเขตนครหลวงเวียงจันทน์
ตำแหน่งปัจจุบัน	หัวหน้าศูนย์ฝึกอบรมเกษตรและป่าไม้
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กรมส่งเสริมเกษตรและป่าไม้แห่งชาติลาว
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	องค์การร่วมมือ ไทย-ลาว Thailand International Development Cooperation Agency (TICA)